

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCLOVENECC

Vojno poročilo štev. 384

Drzni in uspešni napadi v Vzhod. Afriki

Angleška letala so brezobzirno bombardirala bolnišnico Rdečega križa v Sirakuzah

Rim, 24. junija. Ip. Uradno vojno poročilo italijanskega glavnega stana vojnih sil se glasi: Severna Afrika: Italijanska in nemška letala so včeraj bombardirala utrdbne in zbiranje oklepnih sredstev v utrdbi Tobruk. Po očiščenju bojišča pri Sollumu se med zaplenjenim angleškim orožjem nahaja v rokah čet Osi tudi 249 tankov, od katerih jih je 12 v odličnem stanju.

Vzhodna Afrika: Dne 22. junija so čete posadke Uolsefetu pod poveljstvom polkovnika Gonelle z drznim napadom vdrlle globoko v sovražne črte in prizadejale sovražniku velike izgube in zajele mnogo ujetnikov ter zaplenile topove, orožje in strelivo. Oddelki iz Amhare in s planote so se posebno odlikovali. Tri angleška letala so včeraj izvedla nizinski polet na Sirakuzo. Bombe so zadele bolnišnico Rdečega križa in en ženska je ubita.

Prisrčno slovo italijanskim četam

Zagreb, 24. junija. Ip. Ko so italijanske čete zapuščale mesto Konjic v Hercegovini, jim je prebivalstvo privedilo prisrčno slovo. Listi pišejo, da so bile te manifestacije prebivalstva prisrčne in iskrene, kar je nov dokaz, da so se Mussolinijevi vojaki vzgledno obnašali. »Hrvatski narod« piše, da je takorekoč celotno meščanstvo kar najbolj svečano spremljalo zastopnike prijateljske vojske do postaje, kjer so italijanskim vojakom delili šopke rož in jim ob slovesu prisrčno vzklikali.

Začetnika svete voine

Atene, 24. junija. Ip. Atenski listi objavljajo Ducejeve in Hitlerjeve slike z naslovom: »Začetnika svete vojne«. Listi pišejo, da je boj proti Sovjetski zvezi logična posledica moskovske politike. »Sovjetska zveza je na nedovoljen način zasedla države, prav tako pa tudi velik del Finske in Romunije. Sovjetska zveza se je trudila, da bi dosegla, da bi se vojna čim bolj podaljšala, sedaj bo pa plačala zagrešene zločine. Vojna Osi je v službi zmage pravičnosti.

Novi dokazi sovjetskega izdajstva

Sovjeti so hoteli Nemčijo napasti meseca avgusta

Berlin, 24. junija. Ip. Zastopnikom inozemskega tiska so včeraj dostavili nove zanimive dokaze o delovanju angleškega veleposlanika Crippsa v Moskvi. Te listine dokazujejo, kakor piše »Nacht- ausgabe«, da je bilo dogovorjeno med Londonom, Washingtonom in Moskvo, da bo Sovjetska napadla Nemčijo v avgustu 1941. Toda bliskovito Hitlerjevo dejanje je zopet razbilo načrte nemških sovražnikov. Tako se je razbilo tudi zadnje upanje Anglije in Amerike.

»Börsen Zeitung« piše, da je Churchill v nasprotju s samim seboj ker je v svojem govoru izjavil, da je bil vedno sovražnik komunizma, ob koncu istega govora pa je povedal, da bi bil poraz boljševizma tudi poraz Anglije in Amerike. Tako je sam ugotovil popolno istovetnost med boljševizmom ter Anglijo in Ameriko. Sedaj se je razkrinkala edina prava fronta proti narodnemu socializmu in ta je London—Washington—Moskva. Križarska vojna proti boljševizmu bo izrgala plutokracijo in kapitalizmu zadnje orožje na kontinentu iz rok.

Kopenhagen, 24. junija. Ip. Ugotovili so še en dokaz sovjetskega izdajstva na škodo držav osi. Meseca avgusta 1940 so v Kopenhagenu aretirali voditelja komunističnih saboterjev v Franciji, na Nizozemskem, v Belgiji in na Danskem, in sicer znanega komunističnega Humberta Schaapa. Danska policija ga je aretirala, ko je na Danskem pripravljala sabotažna dejanja na nemških ladjah. Danska policija je aretirala še več članov danske komunistične stranke, med temi tudi urednika Tomber-sena, sodelavca komunističnega dnevnika »Arbej- ter Bladet«, ki je včeraj ustavil svoje izhajanje.

Berlin, 24. junija. Ip. Berlinska »Politika« in diplomatska korespondenca« piše, da ima Churchill popolnoma prav, če meni, da bo nemška zmaga nad boljševizmom samo uvod za gotovo zmago osi nad Anglijo. Rdečo karto so namreč zbili Angliji iz rok že preden je lahko izgrala ameriško karto. Evropski narodi pa bodo vedeli, da ni nobene razlike med borbo proti plutokratskim državam zahodnega kapitalizma in proti boljševiški anarhiji na vzhodu. Oba razkrojevalna topova v Evropi bodo lahko evropski narodi uničili samo s svojimi trajnimi vrednotami in tako bo bodočnost evropskih narodov zavarovana.

Madžarska prekinila diplomatske zveze s Sovjetsko zvezo

Budimpešta, 24. junija. Ip. Madžarska vlada je zaradi vojne stanja med Nemčijo in Sovjetsko zvezo prekinila diplomatske zveze med Madžarsko in Sovjetsko zvezo.

Sovjetski poslanik odšel iz Bukarešte

Bukarešta, 24. junija. Ip. Sovjetski poslanik v romunski prestolnici je bil v nedeljo povabljen, da naj v eni uri zapusti poslopje sovjetskega po-

Ameriški državljani ne smejo zapustiti ozemlja pod italijansko oblastjo

V zvezi z odredbami, ki jih je izdala ameriška vlada in ki prepovedujejo italijanskim

državljanom zapustiti ozemlje Združenih držav brez posebnega dovoljenja zveznih oblasti, je italijanska vlada izdala enako odredbo za tiste ameriške državljane, ki prebivajo v kraljevini in na ozemlju pod italijansko suverenostjo ali pa na ozemlju, ki je zasedeno od naših čet.

Vpoklic dijakov pod orožje

Določbe za vpoklic, ki se nanašajo na dijake v Kraljevini Italiji

Kakor je bilo določeno, bodo dne 1. julija vpoklicani pod orožje mladi dijaki, ki so sposobni za brezposojno službo.

Omenjeni vpoklic bo izveden postopno zaradi zahtev, ki se nanašajo na vezbanje.

Vendar pa se bodo svojim okrožjem dne 1. julija predstavili:

a) vsi, ki so diplomirali, kateregakoli letnika, razen tistih, ki so bili na medicinski, kirurški, farmacevtski in živnozdravniški fakulteti;

b) vpoklicanci z letnikom 1917 in starejši, razen tistih, ki so na medicini in kirurgiji v petem ali šestem letu, tistih, ki so na farmaciji v četrtem letu in tistih, ki so na živnozdravniških šolskih zavodih v tretjem ali četrtem letniku.

Za tiste, ki bodo ostali, bo vpoklic postopno odrejen in sicer po določbah, ki bodo čim prej objavljene in razglašene.

Te določbe se ne nanašajo na Ljubljansko pokrajino, kjer po Ducejevem statutu vojaška služba ni obvezna.

Uspehi nemške pehote na vzhodu

Berlin, 24. junija. Ip. Na zelo številnih točkah je nemška pehota prebila sovjetske utrjene postojanke. Po boju, ki je trajal dve uri, je četa pehote z naskokom zavzela pet utrdb na zelo važnih strateških točkah. Ob zori je ista četa napadla nove sovražne postojanke, sovražnik pa se je skušal izogniti boju na odprtem polju. Sovražnik se je namreč skrival v hiše, od koder so ga podili nemški pehotni oddelki. V neki vasi se je razvil zelo hud boj na cestah med nemško pehoto in velikim številom boljševiških vojakov. Boljševiški vojaki so bili popolnoma desetkovani. Odločen nemški na-

pad je v tem odseku popolnoma razbil vse sovražne postojanke. Mnogo boljševiških vojakov se je moralo predati, nekaterim pa se je posrečilo zbežati v gozdove.

Berlin, 24. junija. Ip. Nemške in romunske čete so že na ozemlju Besarabije in sedaj prodirajo v smeri proti romunski in sovjetski meji, kakor je bila pred priključitvijo Besarabije k Sovjetski.

Napadi na sovjetska pristanišča

Berlin, 24. junija. Ip. Oddelki nemškega letalstva so dne 22. junija v kljub hudemu odporu sovražnega protiletalskega topništva bombardirali vojaška pristanišča in oporišča rdečega brodovja. Letala so zlasti močno bombardirala oporišče podmornic na Crnem morju. Letalci so ugotovili škodo ob pomolih in na pristaniških napravah, prav tako pa je nastala tudi velika škoda na skladišču goriva v pristanišču. Vsa letala so se lahko vrnila na svoja oporišča, dasi so nekatera med njimi prinesla nazaj vidne znake sovražnega protiletalskega odpora.

Nemške čete zavzele Lomžo in Brest Litovsk

Berlin, 24. junija. Ip. Nemške čete so na vsej vzhodni fronti v ofenzivi in so že dosegle znatne uspehe. Po hudih bojih so nemške čete zavzele Brest Litovsk, Lomžo in še nekatere druge manjše kraje. Hude borbe se razvijajo v odsekih Grodno, Kovno, Vladimir Volinski in Rava Ruska. Sovražnik se zastonj trudi, da bi zadržal prodiranje nemških oklepnih edinic. Letalstvo na obeh straneh posega v boj in uspešno podpira operacije čet.

Sovjetska podmornica potopljena

Berlin, 24. junija. Ip. Nemška podmornica je dne 23. junija po kratkem boju potopila v pomorskem odseku pri Windau sovjetsko podmornico.

Sovjetski rušilec zavozil na mino

Berlin, 24. junija. Ip. V vzhodnem delu Baltika je sovjetski rušilec zavozil na nemško mino in se je potopil.

Prodor skozi sovjetsko utrjeno črto

Berlin, 24. junija. Ip. Nemške sile so predrle skozi važno sovjetsko utrjeno črto, in sicer na sredini vzhodne fronte po hudih bojih.

Napadi na sovjetsko zaledje

Berlin, 24. junija. Ip. Nemške letalske sile so ponovno napadle zaledje in zbiranje boljševiške vojske. Dne 23. junija so bombe z nemških letal uničile in razdejale železniške proge, postaje in ceste, mostove in kolone, ki so bile na pohodu. Na nekem mestu sta se zrušila dva važna mostova, ki sta omogočala sovjetskim četam dostop do postojank. Nemško letalstvo je tudi prisililo k molku sovražne protiletalske baterije.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 24. junija. Ip. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo danes naslednje vojno poročilo: Na vzhodu se boji nemške armade zelo uspešno po načrtu nadaljujejo.

Na morjih okoli Anglije so bojna letala potopila angleško stražarsko ladjo in poškodovala hudo dve sovražni trgovski ladji.

Pri poskusu angleških letal, da bi podnevi preletela na zasedeno ozemlje, je bilo sestreljenih 22 sovražnih letal. Pri teh letalskih bojih smo izgubili štiri letala.

Daljnostrelna topniška baterija je obstreljevala sovražne ladje v rokavskem prelivu.

Ponoči je letalstvo bombardiralo pristaniške naprave ob izlivu Temze in v vzhodni Angliji. Nastali so veliki požari. Angleška bojna letala so ponoči metala na zahodno in severozahodno Nemčijo manjše število rušilnih in zažigalnih bomb, ki so ubile ali ranile nekaj civilnih oseb. Več stanovanjskih hiš je bilo zadetih. Nočni lovci so sestrelili osem, mornariško topništvo pa dve bojni letali. Skupina nočnih lovcev je dosegla svojo 200. nočno zmago, skupina lovskih letal pod poveljstvom podpolkovnika Mölderja pa je dne 22. junija dosegla svojo 750. letalsko zmago.

Barbarski napadi rdečega letalstva na Romunijo

Bukarešta, 24. junija. Ip. Sovjetsko letalstvo je hotelo še enkrat pokazati svoje barbarske sposobnosti, ki jih je dokazalo v boju proti Finski. Rdeči bombniki so dvakrat prileteli nad Konstanco in so metali bombe na zasebne hiše, kar je povzročilo veliko število žrtev med civilnim prebivalstvom. Med obema poletoma ni bil zadet noben vojaški cilj in nobena važna naprava v pristanišču.

Danes pa je sovjetsko letalstvo izvedlo nov napad na Galac in zopet ni nobena bomba padla na vojaške cilje. Z druge strani Donave pa so Galac obstreljevali še s topovi. Med civilnim prebivalstvom je bilo mnogo žrtev.

Včeraj so v Bukarešti dali dvakrat znak za letalsko nevarnost, toda sovjetska letala niso mogla prileti nad romunsko prestolnico, ker so jih zavrnila nemška lovška letala. En rdeči bombnik je bil sestreljen v bližini prestolnice.

Ta način vojskovanja rdečega letalstva je izzval splošno obsojanje in še enkrat se je potrdila potreba, da mora Evropa izločiti rdeče barbarstvo.

Izgube sovjetskega letalstva

Berlin, 24. junija. Ip. Sovjetsko letalstvo je moralo izredno drago plačati svoje polete nad nemško vzhodno ozemlje in nad ozemlje poljskega generalnega guvernementa. V letalski bitki, ki je bila dne 22. junija, je bilo od 35 sovjetskih bombnikov sestreljenih 32 sovjetskih letal. Sestrelila so jih nemška lovška letala, ko so sovjetski bombniki skušali bombardirati majhno mesto v poljskem predelu. Del sovjetskih letalcev, ki je pristajal s padali, je bil vjet.

Obsedno stanje v Sovjetski

Stockholm, 24. junija. Ip. Na vsem sovjetskem ozemlju je bilo proglašeno obsedno stanje. Vso oblast so prevzele vojaške oblasti. Mesta morajo biti ponoči zatemnjena. Država, ki mora po prvem dnevu vojne že izdati take odredbe, se ne more zanašati na lojalnost svojega prebivalstva. Takšno je vsaj mnenje na Švedskem, kjer zelo strastno zasledujejo vsa poročila z vzhodnega bojišča.

Litva se je osvobodila

Helsinki, 24. junija. Ip. Finski listi so v posebnih izdajah objavili poročilo radijske postaje v Kovnu, ki je oznanila, da se je Litva osvobodila. Radijska postaja v Kovnu je dala, da so v vsej Litvi izobesili narodno litavsko zastavo in da je litavsko prebivalstvo napolnilo ulice in trge, kjer prireja navdušene manifestacije pridobljeni svobodi.

Rim, 24. junija. Ip. Rimski listi objavljajo pod velikimi naslovi poročila, da se je litavski narod uprl in da je stresel s svojih ramen boljševiški jarem in spodil sovjetske nasilnike.

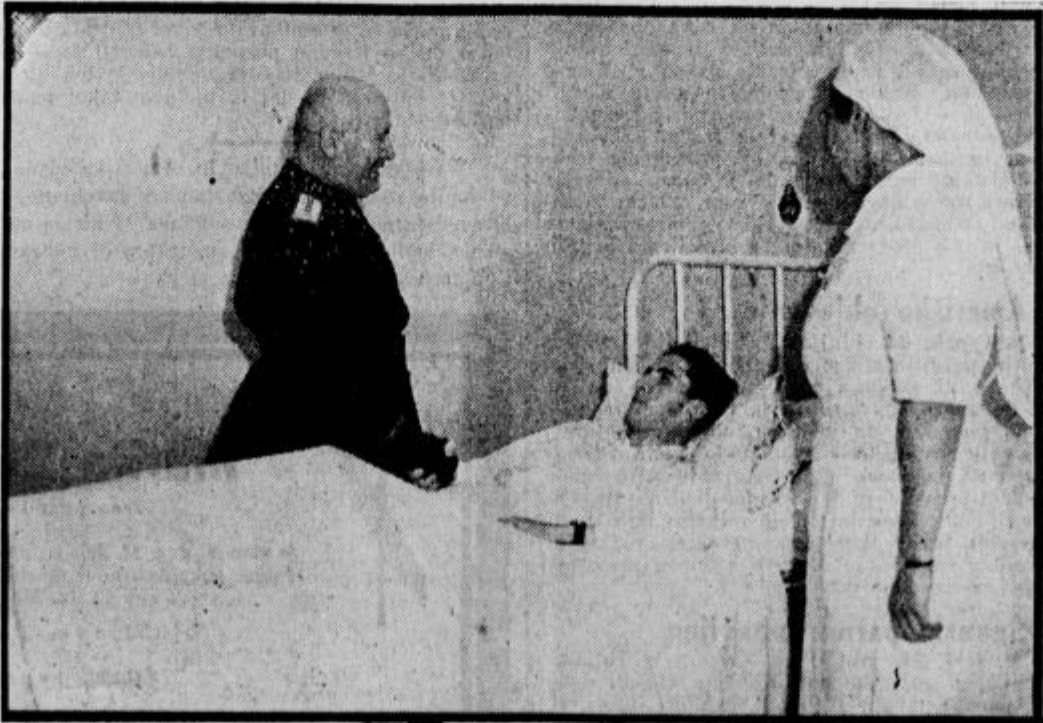
Tajna seja švedskega parlamenta

Stockholm, 24. junija. Ip. Švedski parlament je sklican za danes na tajno sejo.

Stockholm, 24. junija. Ip. Švedska vlada se je sešla na izredno sejo, ki je trajala zelo dolgo. Nato pa je predsednik vlade prekinil sejo in je zatrdil, da je treba počakati še posebnih poročil. Parlamentarni odbor za zunanje zadeve se je tudi sešel na izredno sejo, katere se je udeležil tudi vladar.

Potopljene norveške ladje

Oslo, 24. junija. Ip. Uradni list trgovske mornarice pravi, da je bilo v maju potopljenih deset norveških parnikov s skupno 40.000 tonami, ki so bili v angleški službi. Ladje so potopile nemške vojne sile.

Duce na obisku pri ranjenih vojaki v neki rimski bolnišnici.

Seja japonske vlade

Tokio, 24. junija. Ip. Danes dopoldne je bila seja japonske vlade, ki ji je predsedoval princ Konoje. Na sejo so prišli vsi ministri. Vojni minister in minister za zunanje zadeve sta govorila o vojaških in diplomatskih vprašanjih v zvezi z novim položajem v Evropi. — Trgovinski minister je razložil, kakšne bodo posledice vojne za Japonsko in njeno trgovino zaradi razvoja dogodkov v vzhodni Evropi. Po seji ni bilo objavljeno nobeno uradno poročilo. Japonski tisk vidi v tem dejstvu dokaz, da hoče japonska vlada vsaj v urvem trenutku zavzeti stališče čakanja.

Tokio, 24. junija. Ip. Japonski veleposlanik v Moskvi je sklenil poslati na Japonsko žene in otroke vseh japonskih državljanov, ki bivajo v sovjetski prestolnici.

Tokio, 24. junija. Ip. Zunanji minister Macuoka je v svoji izjavi časnikarjem dejal, da ga izbruh sovražnosti med Nemčijo in Sovjetijo ni presenetil. Ni pa hotel podati nobene izjave o vojni sami. Nemški veleposlanik Ott je bil sprejet pri Macuoki, s katerim je imel dolg razgovor. Nato se je zunanji minister eno uro pogovarjal z admiralom Suetugom.

Z dopolavorom po Italiji

Večkrat slišimo besedo »Dopolavoro«. Kaj je Dopolavoro? Duce je rekel, da je Dopolavoro ustanova miru, ki zasleduje zvišene namene bratstva, ljubezni in izobrazbe. Dopolavoro je množična organizacija, ki združuje delovne stanovne širne Italije. Moralni in politični razlog, ki je gibalo tako obširni množični organizaciji, je v temeljnem programu, ki ga je dal zopet Duce fašizmu in ki se glasi: Priblizževati se narodu.

Dopolavoro je ustanova fašistične stranke. Fašizem je odpravil razredno borbo, izločil prej obstoječe nasprotje med delojemalcem in delodajalcem, ki le slabi proizvajalno moč vsakega naroda, namesto nje pa postavil načelo sodelovanja vseh pridobitnih stanov. To nalogo v veliki meri opravlja Dopolavoro. Osnova temu delu so obratni, tovarniški Dopolavori, ki omogočajo v svojih predvsem sportu in razvedrilu namenjenih in bogato opremljenih prostorih v prostih urah neposredne, bratske in prijateljske stike med vsemi, ki so v istem obratu na različne načine zaposleni. Tako pridejo po končanem delu v medsebojne stike lastniki, glavni vodje obratov, ravnatelji in obratovodje s svojimi delavci. Delavci priznavajo v lastniku in ravnatelju vodjo podjetja, izpolnjujejo njegova naročila in ga ubogajo, ker vedo, da bo podjetje le tako uspevalo v splošno korist, na drugi strani pa ne gledajo v njem bitja, ki bi ga bilo treba sovražit kot krutega, nedostopnega kapitalista, marveč gledajo v njem človeka, ki združuje resnost dela z zavestno družabnostjo in gleda tudi v njih pravega človeka. Ta duhovna povezanost med voditelji podjetja in delavci, odpravlja nesporazume in nasprotstva med razredom in razredom, vse udeležence pri istem podjetju pa vzgaja k pravičnemu pojmovanju medsebojnih pravic in dolžnosti.

Leta 1938-XVI je bila na velikem polju v Circus Maximus razstava Dopolavora, združena s svetovnim kongresom društev, katera se pečajo z organiziranjem prostega časa. Tu si lahko dobil najlepši pregled o pomenu in delovanju Dopolavora.

Najprej sport in igra. Vodstvo italijanske države in fašistične stranke pripisuje največjo važnost telesni vzgoji mladine. Tu naj bodo mladina telesno moč, veselje do življenja in dela. Vse, kar nosi znak stranke, mora pomeniti gibanje, dinamiko, telesno moč. Dopolavoro je množična organizacija, ki mora biti vsakemu dostopna in mora nuditi vsakemu to, kar mu najbolj odgovarja. Vsak mora najti v sportu in pri igranju tisto priložnost, ki najbolj odgovarja njegovemu telesu, gospodar-

ski zmogljivosti in razpoložljivemu času. Zato so na vrsti vse igre in vsi sporti od starih rimskih časov pa do danes. Tako pride v Dopolavoro na vrsto kegljanje, tamburina, rugby, žoga, veslanje itd. V vsakem obratnem Dopolavoru goje vse te pango. V zvezi z Narodnim Olimpijskim odborom pa goje v Dopolavoru tudi lahko in težko atletiko, kakor veslanje, rokoborbo, boks, tenis, streljanje, orodno telovadbo itd.

Sportno udejstvovanje naj pritegne široke množice. Vse, staro in mlado, bogato in revno se mora brez razlike spoprijazniti z dolžnostjo, da mora krepiti svoje zdravje in svoje telo za naloge, ki

Judovsko vprašanje na Madžarskem

Madžarska je že od nekdaj zaradi svoje gospodarske in socialne strukture veljala za varno pribežališče bogatega judovstva. Njegov kapital je bil dobro naložen v številnih industrijskih podjetjih, veletrgovini in kasneje tudi v veleposredstvih. Do današnje moči in vodilnega mesta je prišlo judovstvo na Madžarskem v zadnjih sedemdesetih, osemdesetih letih. Ze tedaj so se našli ljudje, ki so opozarjali na nevarnost, ki preti Madžarski od tega elementa. Toda njihova opozorila, kakor grofa Stefana Szechenija, niso našla pravega razumevanja med tedanjim madžarskim plemstvom, kar je judovstvo seveda v polni meri izkoristilo ter je še hitreje prevzemalo v svoje roke razne važne položaje. Emancipacija judov na Madžarskem je bila izvršena leta 1867. Leta 1938 je pa bila madžarska vlada že prisiljena izdati zakon za emancipacijo madžarske družbe pred judovsko nadoblastjo. Judovstvo se je tudi na Madžarskem najprej vrglo na denarni trg ter se ga je zaradi neodpornosti tedanje vodilne Madžarske plasti kmalu polastilo. Naivečje banke in denarne ustanove so prišle popolnoma v judovske roke. Z njimi pa tudi številna industrijska podjetja. Tako spada med drugih 300 podjetij v interesno področje deseterih največjih madžarskih denarnih zavodov, od tega imajo Anglo-madžarska banka, Madžarska splošna kreditna banka, Madžarska eskomptna in menjalna banka in Peštanska madžarska komercialna banka, to so štirje največji denarni zavodi. 222 podjetij in industrij v svojih rokah, med njimi vso madžarsko težko industrijo. V uprav-

ljih zahteva od njih moderno življenje in narodna obramba. Dopolavoro je tako na področju telesne vzgoje postal končni cilj novega italijanskega človeka. Namesto prejšnje odmaknjenosti in omrtvičenosti je stopila dinamika, ki je potegnila za sabo vse, kar je prej stalo ob strani. Nič manjši pa ni duhovni vpliv Dopolavora na ljudske množice. Razstave, ogledi, predavanja in mnoge druge iniciative stalno dvigajo pa buče duha. V ta namen služi tudi na tisoče knjižnic.

Tudi ljudska umetnost in petje sta dosegla nov višek v Dopolavoru. Organizacije Dopolavora imajo pevske zbornice, orkestre na pihala in godala, gledališke družine, ki jih je nad 2000 in so na veliki umetniški višini. Za razširjanje narodne kulture služijo tudi umetniški, poučni in propagandni filmi. Vsaka organizacija Dopolavora ima svoj radijski aparat.

Velik del Italijanov ni poznal svoje domovine. Večina delavcev prej navadno ni nikdar zapustila svoje province, večkrat tudi svojega ožjega kraja ne. Manjkalo jim je sredstev, zanimanje in prava volja za izlete. Sedaj izleti po državi za delavce niso več nobena romantika. Moderni svet je mehaniziran in motoriziran, Dopolavoro pa je preoblikoval mišljenje delavskih množic, ki se sedaj zanimajo za svojo širno domovino, radi potujejo po njej in si jo ogledujejo. S tem tudi mnogo pridobila splošna izobrazba. Dopolavoro organizira vsako leto potovanja in taborjenja po Italiji, pa tudi po inozemstvu.

Namesto da bi delavstvo zapravljalo prosti čas in bi ne imelo nobene koristi od njega, je dobilo v Ducejevi ustanovi Dopolavoro organizacijo, ki je prijetno in koristno organizirala prosti čas, odpravila nezdravo razredno sovraštvo in poglajala korenine globoko v srce najširših ljudskih množic.

nih odborih omenjenih bank imajo judje večino in odločilno besedo. V glavnem pripadajo ti člani 200 do 300 judovskim družinam, ki vodijo madžarsko denarništvo in industrijo. Prav tako imajo judje večino v predstvedu blagovne borze, v združenju madžarskih bančnikov, v trgovski in obrtni zbornici in Zvezi madžarskih tovarnarjev.

Od industrij je predvsem v judovskih rokah tekstilna industrija, tovarne za predelavo kože in usnja in gumij. Kakor povsod drugod, so se judi tudi na Madžarskem vrgli na trgovino, ki je sedaj v glavnem v njihovih rokah. Madžari so manjši trgovci, veletrgovine so pa judovske. Zanimiva je tudi statistika hišnih posestnikov v sami Budimpešti. Po podatkih iz leta 1930 je v Budimpešti 21.138 hiš v privatni posesti, od tega ima 23,2% judov po eno hišo, dve do tri hiše 34,4% judov, štiri do pet hiš 37,2% judov, od šest do deset hiš 40,5% judov, od deset do dvajset hiš pa 50% judov. Judovstvo se je sčasoma pričelo širiti tudi na deželo ter je kupovalo razna veleposesstva. V poštev prihajajo seveda samo veleposesstva. Prav tako je zanimiva tudi razdelitev madžarskega nacionalnega premoženja. Po podatkih iz leta 1937 je bil v veljavi naslednji ključ: Nad 1 milijon pengő je imelo 126 oseb, od tega 105 judov, nad 100.000 pengő 121 oseb, od tega 102 judov. Judovstvo je razen tega močno zastopano tudi v nekaterih privatnih poklicih, kakor med zdravniki, odvetoiki, privatniki, inženirji in drugimi. Posebno se je pa judovstvo vrglo na tisk, publicistiko in literaturo ter ga je skoraj vsega obvladalo.

Prvi protijudovski zakon je na Madžarskem izdal Darany leta 1938. Zakon ni bil popoln ter je zajel samo nekaj problemov. Zakon tudi ni točno definiral pojma »jud«. Po tem zakonu n. pr. niso smatrali za judje vse tiste judje, ki so se dali pokrstiti pred 1. 1. 1919, medtem ko so za judje veljali iz mešanega zakonca rojeni otroci. Drugi protijudovski zakon je pripravil Imredy. Z njim je hotel omejiti vpliv judovstva v javnem in gospodarskem življenju. Judovstvo je proti izdelanemu zakonskemu osnutku zagnalo tak krik, da je moral Imredy zaradi nasprotovanja članov gosposke zbornice oditi ter prepustiti njegovo izvedbo svojemu nasledniku pok. Telekiu. Tudi ta zakon je še vedno pomanjkljiv, ker ga spreten jud vedno lahko obide. Tudi ne predvideva popolne zaštite rase, kakor tudi ne odstranitve ali vsaj zadostne omejitve judovstva v privatnih poklicih. Prav tako je ostalo še nerešeno vprašanje judovskega kapitala, vojaške obveznosti za judje in cela vrsta še drugih vprašanj, kar vse dokazuje, da je judovstvo na Madžarskem še zelo močno ter krepko brani svoje dosedanje položaje. Zato so pa tudi še vedno glavna gesla raznih nacionalističnih pokretov gonja in borba proti judom.

Eksc. Pavolini pri Ribbentropu

Berlin, 24. junija. Ip. Včeraj popoldne je imel minister za ljudsko kulturo Aleksander Pavolini v spremstvu veleposlanika Alfiera drugi razgovor z zunanjim ministrom von Ribbentropom.

Gospodarstvo

Cene in mezda v Italiji

Ze nedavno smo poročali, da je dal Duce smernice za prilagoditev cen in mezd današnjemu položaju. Te smernice dokazujejo čvrsto voljo režima vstosmeriti v višjem nacionalnem interesu življenjske potrebe delavstva z ne manj imperativnim interesom obdržati relativno stalnost kupne moči lire. Od prvih mesecev leta 1935, dalje je bilo gibanje cen na italijanskem notranjem trgu označeno z nagibnostjo navzgor. Delno je bilo ta pojav pripisovati podobnemu obdobju svetovne konjunkturalne, delno pa je to zvišanje prišlo iz notranjega trga, kjer si številni producenti niso bili na jasnem, da zvišanje cen, ki je veljalo do gotove točke v gospodarstvu liberalnega značaja, ne more imeti niti najmanjšega razloga in opravičila v gospodarstvu, ki je popolnoma urejeno in vodeno.

V Italiji je vse urejeno na korporativni podlagi s polnim ozirom na potrebe posameznih proizvodnih panog: od razdelitve surovin pa do razdelitve končnih proizvodov, sploh vse mehanizem na notranjem trgu in mednarodnem prometu. Iz poskusov uiti ven iz tega kroga so dobile hrano špekulacije s cenami, proti katerim nastopa fašistična stranka že od leta 1935. najbolj energično. Kontrola cen je sedaj popolnoma prešla na gospodarska ministrstva. Računati je s tem, da bo kot posledica zadnjih še bolj strogih odredb vržen v verige tudi še zadnji ostanek profitarske miselnosti, katero vsi soglasno obsojajo.

Z zadnjimi ureditvami plač in mezd je bila izražena volja pomagati delavstvu, zlasti glede njihovih družin, pri tem pa ni bilo namena dati cenam novega dviga. Kajti povečanje družinskih doklad se ne bo moglo izraziti v višjih cenah zaradi višjih stroškov podjetij, ker jih pač podjetja plačujejo v dosedanjí višini. Zvišanje posebnih premij in drugih dodatkov delavstvu pa zopet ne predstavlja nobenih obremenitev podjetij, saj jim bo vzelo le majhen del dobičkov, ki so itak nastali zaradi nagibnosti k višjim cenam.

Opomba. V nedeljski številki objavljeni podatki o višini družinskih doklad so izraženi v lirah, ne v dinarjih, kar naj čitatelji blagohotno vzamejo na znanje.

Zapora ameriških dobroimetij v Italiji je huda udarec za Ameriko. Tako poroča Agencija za Italijo in imperij. Kajti italijanske naložbe kapitala v Zedinjenih državah znašajo samo 52 milijonov dolarjev, k čemur je dodati vrednost 10 milj. dolarjev za zaplenjeno italijansko blago in italijanske ladje v Ameriki. Nasprotno pa znašajo severnoameriške investicije kapitala v Italiji 145 milijonov dolarjev.

Gospodarski uradi pri fašizih. Federalni tajnik stranke v Trstu je odredil, da se pri bojevniki fašizih in pri okrožnih fašističnih skupinah ustanovi »gospodarski urad«. Ta urad bo podrejen enemu članu direktorija ali svetniku, ki mu bodo v pomoč pri delu tovariši in tovarišice, ki so najbolj sposobni za sodelovanje konzumentov. Ta urad bo imel prvenstveno nalogo paziti na disciplino in red v gospodarstvu, da bi lahko intervenciral s takojšnjo naznanitvijo. Urad bo sodeloval z živilsko skupino kr. kvesture, kateri bo takoj naznanil primere kršitve. Urad bo moral dnevno poročati federalnemu tajniku o svoji delavnosti.

Cene mleka v Trstu. V Trstu so določene, počenši z dnem 21. junija, naslednje cene mleka: pri prodaji producenta grosistu 122 lir za sto litrov franko cesta, pri prodaji grosista detalistu 148 lir in pri prodaji detalista na drobno 170 lir za liter. Te cene se nanašajo na mleko, ki ima najmanj 3% maščobe.

Podmorske telefonske zveze z Dalmacijo in Črno goro. Da se olajša telefonski promet med Italijo in Dalmacijo ter Črno goro, bodo položeni podmorski kabli med zahodno obalo Jadranskega morja ter Šibenikom, Splitom in Kotorjem ter Barom.

Italija bo izvažala sladkor v Romunijo. V Rimu so pravkar pogajanja med italijanskim gospodarsko delegacijo in romunskimi oblastmi za dobavo večjih količin sladkorja iz Italije v Romunijo. Romuniji je namreč zmanjkalo do novega pridelka sladkorja in zato namerava uvoziti sladkor, in sicer skupno 250.000 met. stotov, od tega 200.000 iz Italije in 50.000 iz češkomoravskega protektorata. Sladkor bo plačan v klirungu.

Nova zadruga. V zadrugi register je bila vpisana Zadruga za gradnje stanovanjskih hišic na obroke z om. jamstvom v Ljubljani. Predsednik zadruga je Krežmar Ivan, strojevodja v p.

Kateri predmeti na Hrvaškem niso racionalizirani. Izjemoma od kuponov ali nakaznic se morejo na Hrvaškem prodajati in kupovati naslednji predmeti: tkanine za prevleko pohištva, kretoni za zastore in pohištvo, gradl za zavese, sončnike in za prevleko ležalnih stolov, bombažni muselin za tapetniška dela, knjigoveško platno, brokat za steznike in mrežasti material za prsnike, moški ovrtniki, trdi in poltrdi, volnene nogavice (brez pete) za šport, planinske nogavice (pump), bele liške planinske nogavice, kratke planinske volneni ali bombažaste nogavice, kratki planinski suknjiči, kratki, na skladiščih se nahajajoči planinski suknjiči, kopalni plašči iz frotirja, k so v skladiščih, ženske bluze iz charmesa, domače copate, sandale, tudi z usnjenim podplatom, gumaste opanke, otroški čevlji, dežni plašči iz umetne balonke svile, konzerve, vendar ne več kot dve naenkrat, v zalogi se nahajajoče kopalne obleke, ženske hlače za plažo, umetne svile, hlače za otroke do 8 let starosti, v kolikor so v zalogi. Podloga za blago se lahko prodaja največ do treh metrov eni stranki.

Gospodarske možnosti Sirije in Iraka

Državi, ki sta radi sedanjih vojnih dogodkov še vedno v osredju pozornosti svetovne javnosti, nista važni za njunega gospodarja samo kot prehodne točke, temveč tudi iz gospodarskega stališča. Čeprav sta obe državi trenutno najbolj zanimivi radi bogastva na petrolejskih vrelcih, je v ozadju še vse polno interesov, ki bi se dali v gotovem razdobju uresničiti. Kake možnosti bi se dale razviti v Siriji, predvsem pa še v Iraku, najbolj potrjuje dejstvo, da sta obe državi večji kakor pa stara Nemčija in Avstrija skupaj, imata pa komaj 5,5 milijonov prebivalcev. Irak sam ima s svojimi 2,8 milijona manj prebivalcev kakor pa Švica. Del države je res puščavski, toda upoštevati je treba okolnost, da ima ta pokrajina dve veliki reki, Evfrat in Tigris, s katerimi bi bilo mogoče to zemljo spremeniti v prave vrtove. Dokaz za to je Egipt, ki ima tako malo padavin, da zgori povsod, kjer zemlje ne morejo namakati, prav vse in ne more uspevati nobena rastlina. S pametnim izkoriščanjem Nila, je pa postala vsa dolina rodovitna, pravi vrt, ki redi 15 milijonov ljudi. Sirija in Irak sta od Egipta mnogo večja ter imata dve reki, ki imata skupno vsaj toliko vode, kakor pa Nil. Ze sama po sebi rodovitna zemlja bi pri pravilnem namakanju postala še rodovitnejša in prava žitnica za gospodarja. V teh krajih bi lahko sijajno uspeval bombaž, oljke, datelni in še cela vrsta drugih kulturnih rastlin. Surovo olje ostane seveda še vedno izredno važen artikel. Da ti načrti in nasveti niso utopiistični, imamo dokaz že v starem veku, ko sta bili Sirija in Irak najbolj gosto naseljeni pokrajini z najboljše obdelano zemljo. Se danes obdružujejo potniki številne razvaline posameznih mest, ki štrle iz pušave in zidine ostalih človeških naselij. Med obema rekama in ob njih se vidijo še danes številni prekopki, ki so v starih časih služili za odvajanje vode in namakanje zemlje v najoddaljenejših pokrajinah. Danes so skoro vsi suhi in vedno bolj razpadajo. Kjer pa reki prekorajita korito, smrdi močvirja in ustvarjajo bogate za lege malarčnih komarjev. Kakor v ostalih srednjemorskih krajih, so tudi ob izvirih teh rek posekali preveč gozdov, kar je izsušitev dežele samo še povečalo.

Dobro premišljeni načrti bi v letih lahko poravnali vso škodo in obe deželi gospodarsko neverjetno dvignili. Zato bi bila seveda potrebna daljša doba miru. Večino prebivalstva obeh dežel tvorijo Arabci, ki kot mirni pastirji žive še vedno tako primitivno, kakor v časih starega zakona. Redijo ovce, koze, drobno živino, osle, kamele, predvsem pa konje. Stanujejo, posebno v Siriji, v blatnih kolibah, od katerih ima največja komaj 2 m v premeru. Narod je zelo gostoljuben in svojega gosta ne pusti zlepa dalje. Kakor vsi ostali orientali, smatrajo tudi Arabci, da prihaja naglica od hudice.

Vsi ti kraji imajo za sabo bogato in pestro zgodovino. O njej poroča že sveto pismo. Kar po vrsti so se na tem področju razvijala razna svetovna gospodstva. Po več stoletij so gospodovali v teh krajih Aramejci, Asirci, Babilonci, Perzijci, Grki in Rimljani. O bogastvu, razkošju in visoki kulturi tedanjih dni, so najzgovornejše priče razvaline tedanjih prestolnih mest Babilona in Ninive. Znano je, da so v Ninivah izkopali najsta-

rejšo knjižnico na svetu. Zgodovina tedanjih časov je popisana s klinopišom na kamenitih ploščah. V Srednjem veku so deželi zasedli Mohamedanci. Pod vladavino kalifov se je v nanovo zgrajeni prestolnici, v Bagdadu, razcvetela kultura tako, da je močno zasenčila evropski srednji vek. Pod velikopoteznim vladarjem Harunom Al Rašidom, ki je živel za časa Karla Velikega, je posebno cvetela znanost in kultura, ki so jo pospeševali z vsemi sredstvi. Iz tedanjega časa so tudi pravilice iz tisoč in ene noči. Za časa križarskih vojn, so udeleženci teh vojaških pohodov prenesli mnogo kulturnih dobrin v Evropo. V številnih križarskih romanah in povestih srečujemo pogosto znano osebnost sultana Saladina. Pod Turki, ki so pozneje zasedli ti državi, sta pa bili Sirija in Irak važni prehodnišči za prevoz blaga iz Evrope na Daljni Vzhod. Od srednjemorskih pristanišč Beirut in Tripoli so se pomikale dolge karavane kamel in orenjašale blago vse do Perzijskega zaliva. (k)

Boji v Siriji

Beirut, 24. junija. Ip. Včerajšnje francosko vojno poročilo o bojih v Siriji poudarja, da francoske čete sodelujejo tesno z letalstvom in so v Libanonu ter na sirski obali nudile hud odpor sovražniku. Včeraj dopoldne so Angleži v Libanonu ponovili napad na Merdžijung. Delovanje topov na obrežju je bilo močno in sicer na obeh straneh. V odseku pri Damasku so francoske čete zavzele nove postojanke, ostale pa so v stiku s sovražnikom. Kakor je znano, so mesto zasedli Angleži in oddelki de Gaullea. Angleški motorizirani oddelki, ki prodirajo iz Iraka, so vkljub hudim izgubam, ki so jim jih prizadejala francoska letala, mogli priti do Palmire, kjer se Francozi trdovratno upirajo. Včeraj jutraj je sovražnik bombardiral pristanišče v Beirutu, škoda pa ni velika. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj žrtev.

Ameriško oklevanje

Newyork, 24. junija. Ip. Listi, ki izražajo mnenje pristojnih krogov, pišejo, da ameriška vlada še ni sklenila raztegniti pomoč na sovjetsko zvezo, dasi so prva radijska poročila vedela povedati, da je ameriška vlada sklenila podpirati Sovjetsko zvezo po določbah zakona »o pomoči, najemanju in posojanju«. Na časnikarskem posvetu je Welles opozoril časnikarje, da naj bodo previdni in je odkrito izjavil, da Roosevelt še ne more zavzeti jasnega stališča o tem, če sme Sovjetska zveza dobiti materialno pomoč iz Amerike.

Španski parnik ustavljen

Madrid, 24. junija. Ip. Na poti iz Tetuana v Kadiz so angleške nadzorstvene oblasti ustavile španski parnik »Ciudad Seviglia« in ga odvedle v Gibraltar na pregled. Ista usoda je zadela tudi španski parnik »Ciudad Madrid«, ki je vozil v Tanger.

Nagrajeni francoski ujetniki

Berlin, 24. junija. Ip. Ze nekaj časa je poteklo od tega, kar so angleška letala metala rušilne in zažigalne bombe na neko vas v zahodni Nemčiji. Na stanovanjskih hišah so nastali požari. Da bi požare pogasil čim prej in čim bolj uspešno, so na nemški strani med drugim za gašenje požara uporabili tudi francoske ujetnike. Na izreden način se je odlikovalo devet francoskih ujetnikov, ki so izredno pogumno reševali žrtve požara. Ko je Hitler izvedel za dejanje teh ujetnikov, je odredil, da naj te ujetnike takoj izpuste na svobodo.

Washington, 24. junija. Ip. Ameriška vlada je odklonila italijanskim državljanom dovoljenje, da bi smeli zapustiti Združene države. Obmejne oblasti so dobile ukaz, da ne smejo pustiti nobenega italijanskega državljanca čez mejo.

Moja dobra žena, gospa

Marija Zupančič roj. Šeme

žena pilarskega mojstra in hišnega postojnika

je danes, dne 24. junija, ob 12 mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 26. junija 1941, ob 3. uri popoldne z Zal, kapele sv. Marije, na pokopališču pri Sv. Križu.

Ljubljana, Polica, Celje, dne 24. junija 1941.

Zalujoči soprog, otroci in ostalo sorodstvo.

Večer italijanske in slovenske lirike

Ljubljana, 24. junija 1941.

Narodno gledališče je priredilo večer italijanske in slovenske lirike, in sicer italijanske v slovenskih prevodih, slovenske pa v italijanskem. Prireditev, ki je bila namenjena globljemu poznavanju pesniških ustvaritev obeh narodov, se je vršila v Operi v ponedeljek, 23. junija ob obilni udeležbi ljubljanskega literarnega občinstva ter italijanskih oblastnikov in častnikov, ki so v lepem številu obiskali to kulturno prireditev. Večer je počastil s svojo navzočnostjo armadni general Eksc. Robotti, Visokega Komisarja Eksc. Grazzija, ki je zastopal vodja tiskovnega oddelka Kom. Tigoli. Videli smo tudi mnogo častnikov italijanske vojske. Od slovenskega občinstva pa smo videli predvsem književnike, tako upravitelja gledališča Otona Zupančiča, predsednika slov. književnikov prof. dr. Koblarja, prevajalca pesnika dr. Gradnika, pesnike Silvina Sardenka, Igo Grudna, Antona Vodnika, Pavla Goljo itd.

Pred recitacijami je imel prof. Umberto Urbani uvodni govor v italijanščini, ki se glasi v celoti:

Zdaj se na nebu prižigajo zvezde in v poletni noči poletavajo iz gajev kresnice. V poletni noči mrmrajo spokojni studenci in kakor v snu valjuje praproti. To je čarna ura cvetja, semen, vej, ki v poletni noči odpirajo oči, da bi videle sv. Janeza, ki se mimogrede ustavlja. Nocoj bo sv. Janez hodil in prižigal ognje vso noč do zore...

Tako popisuje pesnik Murn-Aleksandrov čarno kresno noč, ki nas — srečno naključje! — združuje v operi, da bomo iz ust ljubeznih recitatorjev in izbranih recitatorjev slišali glas pesnikov, ki s svojimi navdihnutimi spevi neprenehoma ponavljajo čar kresne noči tistim, ki jih ponižno poslušajo.

Ne bom govoril ničesar o italijanskih pesnikih, od Danteja do Ade Negri, ki so na sporedu nocojšnjega večera. Ves svet jih pozna nič manj kakor mi. Zlasti jih poznajo Slovenci, katerih sodobno kulturno življenje, ki jih je usmerilo proti Italiji, se je začelo proti koncu osemnajstega stoletja po prosvetljenju baronu Zigu Zoisu, sinu italijanskega očeta in slovenske matere. Duhovni sin italijanske omike je bil največji pesnik France Prešeren, ki je s sonetom in s tereno ponesel slovensko pesništvo na vrhunce umetniške popolnosti. Najslavnejša zvezda slovenskega Parnasa po Prešernu, Oton Zupančič, je poznavelec italijanske književnosti in prevajalec prvega dela petega speva »Divine comedie«. Sin slovenskega očeta in italijanske matere je Alojzij Gradnik, največji slovenski prevajalec italijanskih pesnikov, čigar »Italijanska lirika« je moj dragi prijatelj dr. Luigi Salvini označil za »najpomembnejšo slovensko kulturno stvaritev v zadnjem desetletju in ki jo po pravici lahko smatramo za najbogatejši in najbolj posrečen izbor italijanske poezije, prevedene v drug jezik.

Manj lahek je bil izbor slovenskih pesnikov, katere smo nocoj hoteli predstaviti občinstvu, zakaj mi Italijani nimamo popolnega izbora slovenske lirike. Luigi Salvini je v svoji knjižici »Slovenska moderna lirika« zbral 24 pesnikov, od katerih je najstarejši, Dragotin Kette, umrl l. 1899., komaj trindvajsetleten, najmlajši, Bogomil Fatur, pa se je rodil komaj 1914. Gospa Fani Sinkovec-Majer, ki je že desetletja vzorna zastopnica italijanske omike ter italijanskega jezika v Ljubljani, je objavila samo prevod »Dumec« Otona Zupančiča, Ta, ki vam govori, je v svojih kritičnih razpravah o slovenskih pisateljih priobčil le malo prevodov stihov. Slovenske pesmi, prevedene po drugih, so razmetane po listih in revijah.

Pa vseeno boste že to pot dobili majhen pregled o pesnikih, ki vladajo na slovenskem Parnasu v preteklosti, kakor France Prešeren, Anton Askerc, Simon Gregorčič in največjih sodobnih pesnikov, kakor Oton Zupančič in Alojzij Gradnik, ob katerih mi je prijetno spomniti se pesnika Silvina Sardenka, čigar zbirka s naslovom »Romac«, izšla 1906, bo v kratkem ponatisnjena in obogatena s novimi cikli, ki niso izšli v prvi izdaji.

Castna navzočnost zastopnika Eksc. Vis. Komisarja, kom. Tigolija, Eksc. poveljnika armadnega zbora gen. Robottija, Eksc. škofa ljubljanskega, rektorja vseučilišča, prvega meščana Ljubljane dr. Adlešiča in zastopnikov umstvenega ter kulturnega življenja v Ljubljani daje temu prvemu večeru italijanskega in slovenskega pesništva še večjo slovesnost. S tem večerom se začne vrsta drugih manifestacij, ki bodo na kulturnem področju v vedno tesnejšem sodelovanju zblíževale Italijane in Slovence za slavo in za veličino Ducejeve Italije.

Govor, ki ga je v slovenščini bral za avtorjem režiser Ciril Debevec, je žel veliko odobravanja in toplo navdušenje.

Takoj za govorom pa so se začele recitacije izbora italijanske in slovenske lirike, in sicer italijanske lirike v slovenskem prevodu dr. Gradnika, slovenske lirike pa po prevodih dr. Salvinija, prof. U. Urbanija, Marije Samerjeve in Sinkovec-Majerjeve. Kakor je videti, je večina prevodov še iz predvojne dobe, kar je dokaz, da ima slovensko-italijansko kulturno sodelovanje že svojo lepo tradicijo. Za to priliko je bilo prevedenih samo nekaj slovenskih pesmi.

Prvi del recitacije je obsegal italijansko liriko v slovenskih prevodih. Recitali so lepe Gradnikove prevode člani Narodnega gledališča Ciril Debevec, Slavko Jan, Ivan Levar, Mira Danilova in Mila Saričeva. Predvsem recitacija Mile Saričeve Leopardijske pesmi Poslednji Safin spev je žela veliko odobravanje kakor tudi Mire Danilove recitacija Negrinih pesmi. Italijanska opisnost in slikovitost pri Leopardiiju, Carducciju, Fornisu in D'Annunziju je prišla do polne veljave pri recitatorjih, kakor tudi topla čustvenost »sladkega stilac« renesance Danteja, Petrarce, Michelangela. V izboru najlepših pesmi je bil tako podan prerez italijanske lirike od preporeda do najnovejših pesnikov.

Drugi del je vseboval slovenske pesmi v italijanskih prevodih prej omenjenih prevajalcev. Recitali so italijanske prevode člani Narodnega gledališča Milena Boltar-Ukmarjeva, Emil Kralj in Ivan Levar. Recitali so Prešerna, Askerc, Gregorčiča, Ketteja, Murna, Zupančiča, Sardenka, Gradnika, Goljo, Grudna, Vodnika A. in Tauffer-

jevo. Tudi tu je bil podan dober prerez razvoja slovenske lirike. Značilnost teh prevodov je, da niso prevedeni v rimah, temveč samo v dobesedni ritmični prozi, ter tako pride do veljave bolj misel in smisel pesmi, kakor pa njena prava pesniška lepota. Zato sta prišli predvsem Askercov Mejniki, Gregorčičeva Človeka nikar, Goljeva Pogrebni marš ter Zupančičeva Duma, dočim je ena najlepših pesmi Zupančičeva Melanholijska ostala skoraj neopazena. Toda kljub temu, upamo, so udeleženci dobili dober pojem o razvoju slovenske pesmi ter globokosti slovenske misli, še bolj pa slovenskega občutja. Če ni bilo v slovenskih pesmih toliko verbalnih lepot kakor v italijanskih, so bila pa zgoščena občutja, ki so tudi v prevodih prišla do veljave, da si jo izgubila ono značilno lepoto patino, ki jo daje rima in kitičnost (n. pr. pri Gregorčiču).

Ves večer je bila lepa kulturna prireditev ter dokaz, da gojita oba naroda resno spoštovanje pred kulturnimi vrednotami, pred ustvaritvami pesnikov, ki so glasniki njihovih src in misli, ter je tudi potrdilo prave poti skupnega sožitja, ki vodi samo skozi razumevanje in spoštovanje najintimnejšega, kar je v človeškem srcu in je izraženo v materini besedi. Tako smo bili priče živemu utripanju najvišjih italijanskih duhov, ter živemu srčenemu utripanju slovenskih pesnikov, ki so z Zupančičem peli v italijanski besedi: »Kje domovina si? Ali na poljih teh? Še pod Triglavom, okrog Karavank? Tu? Preko morja? In ni ti meja?... Srce poeta od nje je bolno...«

Ljubljanski župan na obisku v Trstu

Trst, 24. junija. s. V posvetovalni dvorani mestne hiše je bila včeraj lepa slovesnost, pri kateri so bili navzoči zastopniki vseh oblasti s prefektom in federalnim tajnikom na čelu. Ljubljanski župan dr. Adlešič je v družbi podžupana dr. Ravniharja, muzejskega konservatorja v Ljubljani dr. Mesenela in ravnatelja Narodne galerije slovesno izročil tržaškemu županu Ruzzierju Tjepolove slike, ki so 25 let ležale v ljubljanskem muzeju, kamor so jih med svetovno vojno dale prepeljati avstrijske oblasti. V svojem govoru je ljubljanski župan dr. Adlešič poudaril, da je Ljubljana vedno smatrala ta dragocena umetniška dela za last tržaške občine in jih je tudi skrbno varovala, tako da se sedaj lahko vračajo na svoje pravo mesto zaradi velikega zanimanja, ki ga je za to pokazal Eksc. Visoki Komisar Grazioli. Končno je izrazil svojo željo, da bi ta prvi obisk v Trstu

ojačil globoke kulturne zveze, ki so vse čase obstajale med obema mestoma. Župan Ruzzier je nato izrazil veselje, da more v mestni hiši sprejeti zastopstvo Ljubljane, na katero je naslovil goreč pozdrav, želeč, da bi po priključitvi te lepe pokrajine Italiji, srečni odnosi med Trstom in Ljubljano rodili svoje plodne posledice na duhovnem, kulturnem in gospodarskem polju v korist obeh sosednih pokrajin, da bosta obe postali pravi italijanski sestrini. Nato je tržaški župan izročil ljubljanskemu županu tribarvni pas, ki je znak županske oblasti, zraven pa mu je podaril tudi posnetek zvona sv. Justa, ki je znak latinstva in krščanstva mesta Trsta. Nato je prefekt Tamburini v svojem govoru poveljeval ustvarjalno silo Duceja, ki je trdno jamstvo za neomajnost naše civilizacije. Svečanost je bila zaključena s pozdravom Kralju in Cesarju in Duceju.

Šport

Šport na Slovaškem

Pri nas še ne poznamo slovaškega športnega življenja, ki pa je zelo aginno ter se udeležuje v vseh športnih panogah. Najbolj znan nam je bil doslej še slovaški nogomet, predvsem zaradi lepih uspehov slovaškega reprezentanta SK Bratislava, ki je eno najboljših srednjeevropskih moštev. Bratislava velikokrat nastopa s prvorazrednimi dunajskimi klubi, kar vsekakor vpliva na rutino moštva. Izmed ostalih športnih panog se jako goji lahka atletika, na višini je tudi telovadba, lepo se razvija tenis, tudi plavalni šport ima lepe pogoje. Znani so slovaški smučarji, ki imajo na Visokih Tatrah idealne terene. Naše čitatelje bomo seznanili predvsem z dvema glavnima športnima panogama — nogometom in lahko atletiko.

Najboljši slovaški nogometni klubi igrajo v državni ligi, ostali pa v pokrajinskih zvezah. Tekmovanje v državni ligi se bliža zaključku ter so sedaj na vrsti finalne tekme. Doslej je bilo odigranih že 22 kol. V ligi vodi SK Bratislava s 30 točkami, sledi ji kot zelo nevaren konkurent FC Vrutky z 29 točkami, nato Pov. Bistrica, SK Ružomberok, Slavia Prešov, TSS Trnava, TTS Trenčín, SK Žilina, ZTK Zvolen, Vas Bratislava, AC Sp. Nova Ves, DSK Bratislava. Senzacija v liginem tekmovanju je bila visoka zmaga Zvolena nad državnim prvakom Bratislavo 5:2. V pokrajinskem tekmovanju se pa vršijo borbe za vstop v državno ligo. V tem tekmovanju vodi doslej Svit Batizovce.

Slovaški lahkoatletci so imeli pretečeno soboto in nedeljo III. atletsko prvenstvo Slovaške republike, na katerem je bilo postavljenih nekaj novih državnih rekordov. Posebej je zapažen rezultat na 100 m; Valenta je pretekel progo v 10,9, kar spada

med letošnje najboljše evropske čase. Rezultati državnega prvenstva so bili sledeči: krogla Nemeček (VSB) 13.19, kladivo Struhar (SKB) 36.79, skok v višino dr. Gašanda (VSB), tek 100 m Valenta (SKB) 11.9 — nov slovaški rekord, tek 5000 m Hlavaty (SKB) 16:15, skok v daljavo Klepšalt (VSB) 6.43, tek 200 m Valenta (SKB) 23.5, prepona 110 m Szabo (PTE) 18.2, tek 400 m Mašura (SKB) 53.4, tek 1500 metrov Hlavaty (SKB) 4:23.4, disk Struhar (SKB) 37.84, skok ob palici Magura (SKB) 320 — nov slovaški rekord, kope dr. Mala (VSB) 59.23, troskok dr. Galanda (VSB) 12.48, tek 10.000 m Galfy (PTE) 35.12 — nov slovaški rekord, 4 x 100 m SK Bratislava 45.7 — nov rekord.

Rimski in ne »donavski« pokal. Od 27. do 29. junija bodo na Dunaju teniške tekme Hrvaške, Nemčije. Za Hrvate bodo nastopili, Punčec, Mitič, Pallada in Branovač, nemško moštvo sestavljajo: Henkel, Koch, Gies, Buchholz in Gulez. Borba pa se ne bo vršila za »donavski«, temveč za »rimski« pokal.

Japonski teniški reprezentanti ne morejo v Evropo zaradi izbruha vojne med Rusijo in Nemčijo ter ne bodo nastopali na tekmah v Berlinu in Rimu. Japonci so pretekli četrtek odpotovali iz Tokija, toda vojna jih je zajela na poti ter se bodo vrnili.

Svica proti profesionalizmu. Na letošnjem obnem zboru švicarske nogometne in atletske zveze (obe panogi imata skupno organizacijo) bo najvažnejše vprašanje ukinitev profesionalizma.

Rapid (Dunaj) — nemški nogometni prvak. Pred 90.000 gledalci se je vršila v Berlinu v olimpijskem stadionu zaključna tekma za nemško nogometno prvenstvo, v kateri sta se srečala dosedanja prvaka Schalke 04 ter dunajski Rapid. Okrog 50.000 interesentov so to tekmo je ostalo brez vstopnic. Schalke je vodil do polčasa z 2:0, toda v drugem

Življenje ali smrt?

Kakšnega pomena je nazadnje rojstvo v življenju družine in v življenju narodov? Na to imamo dva, nasprotujoča si odgovora. En odgovor pravi, da je nazadovanje rojstev najpomembnejši znak propadanja. Drug odgovor pa trdi, da je to napredek. Drugi odgovor izhaja zlasti iz Amerike in je v zvezi s propagando za preprečevanje rojstev, in v Newyorku je celo posebna liga za nadzorstvo nad rojstvi otrok. Vsi pa, ki so v skrbeh za usodo Evrope, skušajo na vse načine doseči čim več rojstev in izdajajo razne naredbe zoper umetni splav in podobno. (Glej tudi nedavno tozadevno naredbo hrvatske države, ki določa smrtno kazen za take zločine!) Velikopotezno politiko za prosep prebivalstva je našel v Evropi predvsem Mussolini, in vse velike kulturne države so začele pobijati nazadovanje rojstev in njih posledice. To so storile tudi že države v starem veku. Ze v davnem Babilonu so izdali posebne ukrepe zoper nazadovanje rojstev. Zakon je bil po zakoniku Hamurabija iz tretje dinastije Ur le pravičen, če so se rodili otroci. Če pa ni bilo otrok, si je smel mož vzeti drugo, postransko ženo. Prav tako kot v Babilonu, so izdajali tudi v Egiptu in v Indiji in Kitajski posebne naredbe za prosep večjega števila rojstev otrok. V Rimu je Cezar določil posebne nagrade za zakone z več otroki. V svojem zakonu »Lex agraria de Campano dividendo« je določil, da naj bo zemlja dodeljena le družinam s tremi in več otroki. Posebno pa se je za to zavzel cesar Avgust, ki je v posebni postavi ukazal, da so se ljudje morali poročati. Samski ljudje, na primer, niso smeli ničesar podedovati. Zakonci brez otrok so smeli podedovati le polovico tega, kar bi morali dobiti, in zapustiti drug drugemu le desetino svojega premoženja. Kdor je imel veliko otrok, je užival posebne prednosti v javnem življenju. Pod cesarji Tiberijem, Neronom in Trajanom so pobijali nazadovanje rojstev zlasti še z velikanskimi preživalskimi ustanovami (alimentacije), in celo za otroke visokih stanov. Cesar Hadrijan je bil še tako daleč, da je zločincem, ki so bili očete, spregledal visino kazni; kdor je imel več otrok, je bil manj kaznovan. Nova Ducejeva Italija pa še prav posebno pospešuje družine z več otroki in ima mnogo tozadevnih naredb in ustanov in denarnih podpor.

Toda že cesarji po Hadrijanu so spoznali, da so vse naredbe zoper nazadovanje rojstev skoraj brezuspešne. Zakaj ni bilo uspehov? Odgovor bo pač tale pravičen: Da je kdo brez otrok, ni zaveza telesa, ampak je stvar duše. Tu ne pomaga nobeno nasilje, nobene gospodarske blagodati ali siromasčine. Saj vidimo vprav bogate sloje, kjer nazadovanje rojstev najbolj cvete. Kaj zaležejo vsi zunanji ukrepi, če pa človek noče imeti več otrok? In vprav na to pomankanje hopenja za otroke se je treba ozirati. Treba je spet zbuditi voljo, hopenje človeka, da bi imel otroke in potomstvo! Tega pa ni moči doseči z zunanjimi sredstvi in s paragrafi, ampak le z vplivanjem na dušo! Več ko državni, gospodarski politiki, več kot učenjaki in modrijani ima tu besedo Cerkev. Ta mora skušati doseči duševni preobrat človeka. V duševnosti se mora začeti pobijanje nazadovanja rojstev! Vse drugo je skoraj postranskega pomena. Seveda so tudi te postranske stvari važne, zlasti glede na pomankanje dela in stanovanj. Družina se ne more zbrati krog svojega ognjišča, če ognjišča sploh ni. Mimo vse socialne bede pa ne smemo pozabiti, da je nazadovanje rojstev splošen pojav in da se ni začelo na dvoriščih in v kletnih stanovanjih, ampak v odličnih hišah in v palačah. Nikar ne pozabimo, da se skriva za nazadovanjem rojstev in za velikim številom samomorov neka brezmejna utrujenost. Ta utrujenost se skriva prav tako za ameriško propagando za nadzorstvo nad rojstvi, kakor za velikimi publicami o novem času in kakor za umikom iz življenja. Ta utrujenost je bila tudi že v stoicizmu Rima, v fatalizmu Arabske in budizmu Kitajske. Javlja se tudi dandanes med nami vsemi. In vprav to utrujenost je treba v prvi vrsti pobijati! Upajamo, da je naš narod še dovolj živ, da vidi pred seboj rajši bodočnost življenja kakor pa smrt!

polčasu se je Rapid znašel ter z izredno energijo in borbenostjo zmagal s 4:3. Pri Rapidu so se odlikovali stari igrači, predvsem pa Binder.

Waterpolo Nemčija : Madžarska bo 19. in 20. julija v Monakovem, waterpolo troboj Nemčija : Italija : Madžarska pa 24. avgusta v San Remu.

Nov svetovni rekord v štafeti 4 x 440 jardov je postavilo na atletskem tekmovanju v Los Angelesu moštvo vseučilišča Južne Kalifornije s časom 3:09.4. Rekord je branilo isto vseučilišče s 3:11.5 iz leta 1936. Na isti tekmi je skočil Les Steers že tretjič v tem letu 2:10,8 v višino.

Otroški podlistek

Pravljice Božene Nemicove

Zlati gradovi

(Konec.)

»Dam ti dober svet, dragi sin. Sedaj stanuje v gradu hudobec, ki ti ga je ukradel. Pojdi naravnost naprej in hodi tako dolgo, da prideš do rdečega morja. Tam boš zagledal majhno kolibo, v kateri stanuje starka. Stopi k njej in povej ji, kam si namenjen. Ta ti bo vse povedala, kakor je prav.«

Sobjeslav se je zahvalil očetu Soncu in šel z gore. Še malo je Sonce pogledalo za njim, potem pa je zašlo za goro.

Sobjeslav je hodil dolgo, dolgo čez kraje in dežele, da je prišel končno do rdečega morja. Tam je zapazil majhno kolibo, v kateri je stanovala neka starka. Sobjeslav stopi k njej in starka ga je sprejela z veseljem ter ga takoj vprašala, kaj želi od nje. Ko ji je vse povedal od začetka do konca, mu je dejala: »Resnica je, da visi nad morjem diamantni grad, priklenjen z zlato vrvo na oblak. Tvoja peklenska žena ga je dala obesiti tja ter zdaj stanuje v njem sam vrag. Človek ne more priti vanj. Samo enkrat na dan spusti vrag po vrvi vedro za vodo. Ker pa oče Sonce hoče, da ti pomagam, ti moram dati dober svet. Tu imaš mačko, pojdi na breg in pazi, kdaj se spusti vedro v vodo. Kakor hitro ga spaziš, spusti mačko in čakaj tako dolgo, da ti prinese nazaj jabolko.«

Sobjeslav je vzel od starke mačko, se ji zahvalil in šel na breg. Šele zvečer je videl, kako se je spustilo zlato vedro v vodo. Gradu pa ni bilo videti. Takoj je spustil iz rok mačko, toda namesto mačke je zletel črni ptič čez morje naravnost k vedru. Ko so odprli zgoraj v oblakih okno, da bi potegnili vedro navzgor k sebi, je skočil tudi črni ptič skozi odprtino v sobo. Ne da bi ga hudobec opazil, je popadel diamantno jabolko z mize, sfrčal skozi odprtino zopet ven in se vrnil k Sobjeslavu. Že mu je hotel Sobjeslav vzeti jabolko iz kljunčka, ko se ptič naglo spremeni v mačko. Ta pa se je neprestano motala okrog njeja in se mu prilizovala, ni pa mu hotela izročiti jabolka. Ker je Sobjeslav vedel, da to ni navadna mačka ter da mu nekaj hoče povedati, je zaklical: »Pridi, mačica moja, pridil! Dam ti, kar si boš pozelela, samo da mi vrneš jabolko!« Mački so se bleščale oči, z repom je migala, jabolka pa mu ni dala. Ko pa se je kraljeviču zdelo le že predolgo, se je razjezil, potegnil meč, skočil za drago mačico in jo preklal na dvoje. Tedaj pa se je krog njeja zabliskalo, ptički so zapeli vsi hkrati, in namesto črne mačke je stal pred Sobjeslavom krasen mladenič in mu ponujal diamantno jabolko. Sobjeslav se je tako prestrašil, da ni mogel dati besede od sebe in se ni mogel spomniti, kaj naj reče, ko ga je mladenič opozoril, naj shrani grad. Nekaj časa je držal

jabolko v roki, potem pa se je spomnil in rekel: »Hop, grad, smukni v jabolko!« Prav tedaj je pogledal hudobec skozi okno, ker pa se je grad z vso naglico stisnil, mu je prerezalo glavo in je padla v morje. Telo pa je pritisk zmečkal.

Nato je Sobjeslava vzel mladenič pod roko in ga popeljal h kolibici. Na pragu je sedela žalostna starka in čakala prihajajoča. Tedaj pa skoči mladenič, pade starki okrog vratu in jo vroče poljubi. V tem trenutku se je starka spremenila v prelepo gospo z dragocenim knežjim oblačilom. Oba sta prišla Sobjeslava pod roko in se mu goreče zahvaljevala za rešitev.

»Kako dolgo se že mučiva tu, pa nihče ni prišel od nikoder!« je rekel mladi mož. »Čarodej je naju začaral, mene v mačko, ženo pa v starko, zato ker nisem maral njegove hčere za ženo. Usojeno nama je bilo tako dolgo čakati na rešitev, dokler bi nekomu, ki je zaradi ljubezni prišel v nesrečo, ne pomogli k sreči. Nikdar bi tega ne dočakala, ko bi te dobrotljivo Sonce ne pripeljalo k nama, kajti daleč, daleč naokrog ni videti človeka. Kaj hočeš, da bi ti za uslugo naredila?«

»Kar bi si želel, sta mi že vidva pomagala dobiti. Sedaj imam samo eno koprnjenje še: da bi čim prej prišel k svoji dragi ženi.«

Ker ni hotel ostati čez noč kot gost, mu je knežja dvojica priredila v gradu samo slavnostni obed. Po obedu pa je knez naročil služabnikom — z rešitvijo moža in gospe je oživel ves grad z vsem, kar je bilo nekoč v njem —, naj pripravijo najhitrejšega konja in ga pripeljejo pred grad. Nato se je Sobjeslav poslovil od knežje dvojice, ki sta ga spremljala do grajskih vrat in mu poklonila lepega konja.

Bil je tega zelo vesel, kajti vse prej je lahko prišel domov. Ko je zagledal pred sabo zlati grad svojega brata, so z zidov gradu odmevali topiči, iz svetlih soban pa se je glasila godba in ples. Kraljevič je vprašal, kaj pomeni to veselje in vriskanje, pa je v svojo veliko radost slišal, da sta bratova in njegova žena porodila sinova. Pognal je konja, da je bil v hipu v gradu. Po stopnicah je stekel v sobo in vroče poljubil svojo ženo in sina.

Lucifer, poglavar pekla, in njegova hčerka, mlada Luciferka, pa nista imela do njih nobene moči več. In tako sta oba para z otroci vred živela še dolgo srečna in zadovoljna ter v iskrenem prijateljstvu do pozne starosti.

Gostovanje Rimske opere v Ljubljani

Dne 8. julija zvečer prispe v Ljubljano Kr. rimska Opera, ki bo izvajala v ljubljanski Operi dne 9. in 10. julija »Traviato« in »Madame Butterfly«. Rimska Opera je poleg milanske Skale najpomembnejše italijansko operno gledališče, katerega člani so najpomembnejši italijanski umetniki. V ansamblu, ki bo gostoval v Ljubljani, je 214 oseb: solistov, članov orkestra, zbor in baleta. Med drugimi odličnimi pevci bo tudi Beniamino Gigli. Scena za to gostovanje je bila v Rimu posebej napravljena in prilagojena našim odskim dimenzijam.

Koledar

Sreda, 25. junija: Henrik Zdik, škof; Viljem, opat in ustan. reda; Febronija, dev. in muč. Četrtek, 26. junija: Janez in Pavel mučenca; Vigili, škof; Perseveranda, devica.

Novi grobovi

† V Novem mestu je umrl gospod Viktor Durini, sodnik okrožnega sodišča. Pogreb je bil v torek popoldne. Naj v miru počiva! Žalujočim naše globoko sožalje!

† V Ljubljani je umrl gospod Ivan Umek, zidarski mojster in posestnik na Glincah. Pokopali so ga v torek popoldne na župnijskem pokopališču na Viču. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše globoko sožalje!

† V Ljubljani je umrla gospa Marija Zupančič roj. Seme. Pogreb bo v četrtek, 26. junija ob treh popoldne z žal. kapela sv. Marije, k Sv. Križu. — Blag ji spomin! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— Na rudarskem oddelku tehnične fakultete ljubljanske univerze je bil diplomiran za inženirja g. Albin Koželj iz Mokronoga. Iskreno čestitamo!

Zobozdravnik

dr. Josip Tavčar

ord. nira čez poletje

samo v torkih, sredah, četrtkih in petkih

od 8. do 12. ure in od 3. do 6. ure

— Slovenci, zatekajte se k Mariji! Prebredli ste težke čase, priznati morate, da mnogi prav srečno. Čutili ste varstvo nebeske Matere. Spodobilo se, da jo zato zahvalite. Drugi ste morali okusiti veliko bridkosti. Potrebni ste tolažbe. — Radi bi pohiteli k Njej, ki tolaži, kakor nihče na svetu. In Marija vas vabi na milostni kraj — na Zaplav v župniji Čatež. Tam so sedaj stalno trije spovedniki, vsak dan ob pol 8 je sv. maša in bo od prihodnje nedelje, četrte pobinkostne, ki pade letos na praznik sv. Petra in Pavla, do preklica vsako nedeljo ob 11 služba božja. — Župni urad Čatež pod Zaplavom.

— Gostilne v sredo več ne sprejemajo dinarjev. Ker se s četrtkom, t. j. 26. t. m., konča zamenjavanje dinarske valute v lire, zato se obdinstvo opozarja, da bodo gostinski podjetniki v Ljubljani od srede dalje sprejemali v plačilo izključno lire in centesime. Prosimo, da p. n. obdinstvo blagohotno upošteva ta sklep gostinskih podjetnikov. S tem je tudi olajšano poslovanje gostinskih nameštencev, ker so že vse cene označene izključno v lirah. — Uprava Zdrženja gostinskih podjetij v Ljubljani.

— Rdeči križ v Črnomlju se zahvaljuje gospodu komandantu 23. polka »Como«, polkovniku Carpitellu in prebivalstvu mesta Črnomelj za pomoč, ki so jo nudili vračajočim se vojnim ujetnikom na kolodvoru v Črnomlju dne 23. t. m.

— Duhovne vaje za duhovnike. Letos bo gosposdom na razpolago več tečajev v Domu duhovnih vaj v Ljubljani. Predvideni so za sedaj naslednji tečaji: od 7. do 11. julija; 21. do 25. julija; 4. do 8. avgusta; 18. do 22. avgusta; 1. do 5. septembra; 22. do 26. septembra. Posebno priporočamo udeležbo pri prvih tečajih, da ne bo preveč navala proti koncu. Oskrbnina se lahko poravnava tudi v naravi ali nadomesti z intencijami, ki bodo na razpolago v Domu. Za vsak tečaj prosimo dovolj zgodnjega obvestila, da moremo še odgovoriti, če je prostor na razpolago. Upoštevati je treba, da pošta včasih zastane in da večkrat ni mogoče ugoditi prigrisatvam v zadnjih dneh. — Vodstvo Doma duhovnih vaj v Ljubljani, Zrinjskega 9.

— Dne 6. julija bo v Operi druga pevska tekma, na kateri bodo nastopili pred razsodiščem pevskih strokovnjakov in občinstvom vsi tisti mla-

di pevci in pevke, ki razpolagajo z lepim glasovnim materialom in se nameravajo posvetiti pevskemu poklicu. Uprava Narodnega gledališča, ki bo to tekmo priredila, opozarja vse zainteresirane, naj se pravočasno prijavijo, zadnji rok za prijavo je do včerajš 1. julija. Vsak pevec naj v prijavi navede: ime in priimek, starost, poklic, naslov, lego glasu in dve pesmi, ki jih bo pel. Podrobnejši razpis je izšel 19. t. m. v vseh časopisih. Tekma se bo vršila samo v primeru, da se bo prijaviло zadostno število tekmovalcev.

— Jajca se ne smejo uporabljati za izdelavo sladoleda. Minister za kmetijstvo in gozdove je za vsa država prepovedal uporabljanje jajc za izdelavo sladoleda. Jajca so prvovrstno hranilo, ki je potrebno drugod, ne pa v luksuznih sladkarijah in zato je minister na predlog oblasti tudi odredil, da se po 25. juniju ne smejo jajca več uporabljati za izdelavo sladoleda in tudi ne za druge sladkarije.

— Trije otroci utonili. Blizu Torina so se v reki Pad kopali otroci, med njimi tudi sedemletni Umberto Boggione, učenec ljudske šole Sergio Tavano in 11-letni Silvio Spagnolo. Med kopanjem so zašli v pregloboko vodo in se izgubili v valovih. Ostali kopalki so vse tri potegnili iz vode in jih skušali z umetnim dihanjem rešiti, pa je bilo vse zaman. Vsi trije ubogi dekci so bili že mrtvi.

Kaznovani obrtniki

Oddelki Kr. Kvesture za nadzorstvo nad cenami so pri svojem delu, da se zagotovi izpolnjevanje določil, ki urejajo cene na mestnem trgu, ugotovili nove prekrške. Razen drugih primerov, ki so bili naznanjeni sodnim oblastem, so bili ugotovljeni tudi naslednji primeri, v katerih je ukrenil Visoki Komisar naslednje:

Obrat se zapre za 5 do 10 dni zaradi prekoračenja najvišjih dovoljenih cen sledečim: Seničarju Francu, prodajalnici kruha na Celovški cesti 144.

Anžiču Alojziju, mesarju. Pot na Fužine 4. Staniču Alojziju, mesarju na Vodnikovi c. 237. Maroltu Francu, mesarju na Vodnikovi c. 101. Ivancu Mariji, lastnici mlekarne v Florijanski ulici 10.

Drolicu Ivanki, lastnici mlekarne na Staničevi cesti 6.

Za 4 do 8 dni bodo zaprte naslednje trgovine, ker niso imele blaga označenega s cenami: Samaluk Marko, delikatesna trgovina v Koldvorski 28.

Pretnar Katarina, mlekarica na Tržaški c. 28. Za 6 dni bo imel zaprt obrat, ker je prodajal mesa ob prepovedanih dne, Dular Franc, mesar na Cerkveni cesti 19.

Ljubljana

1 Pod pokroviteljstvom Visokega Komisarjata bo v ponedeljek, dne 30. junija prvi koncert italijanskih umetnikov v veliki Filharmonični dvorani. Na prvem koncertu bodo nastopili največji italijanski umetniki, ki uživajo svetovno sloves tako kot posamezniki, kakor tudi v komornem združenju, katerega tvorijo pod imenom »Trio italiano«. Ti umetniki so: pianist Alfred Casella, violinist Albert Poltronieri in čelist Artur Bonucci. Izmed imenovane trojice je v Ljubljani dobro poznan violinist Poltronieri, ki je koncertiral tu že dvakrat s svojim kvartetom in imel odličen uspeh. Spored priobčimo. Vstopnice so že v predprodaji v Knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

1 Za mesec junij določeno količino riža in testenin bo prebivalstvo dobilo pri svojih trgovcih od 28. junija t. l. dalje. Cena riža v prodaji na drobno je 15.20 din, za testenine pa 17.50 din za kilogram.

1 Z rižem in testeninami bo mestni preskrbovalni urad akontiral vse trgovce na drobno. Zato naj se trgovci zglase v mestnem preskrbovalnem uradu, in sicer oni z začetnimi rkami svojega imena od A—M 27. junija 1941 od 8 do 12, 27. junija od 8 do 12 pa od N—Z. Trgovci bodo dobili nakaznice na grostice, kjer bodo blago plačali in pa prevzeli. Obenem opozarjamo tudi, da naj dne 25. t. m. vsi trgovci brezpogojno vrnejo preiete sezname potrošnikov zaradi poprave in naknadnih vpisov. Trgovci naj vrnejo mestnemu preskrbovalnemu uradu tudi vse ostale karte z navedbo, zakaj niso bile oddane.

1 Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani opozarja vse p. n. gledališke obiskovalce, da je začetek vseh večernih predstav v Drami in Operi od 25. t. m., t. j. od danes, srede dalje ob 20.

1 Izbor orgelskih skladb bomo slišali na sklepni produkciji Glasbene akademije in Srednje glasbene šole dne 25. junija ob 19 v Hubadovi dvorani Glasbene Matice. Gojenci ter slušatelji Hevbal, Ogrinova, Zapletal, Rupnik, Adamič, Mele in Capude riz sol profesorjev Premrla ter Rancigaja bodo izvajali vrsto zanimivih skladb skladatelja Bacha, Chiese, Pluma, Frescobaldija, Dentelle, Regerja, Bossija, Rheinbergerja, Mengazollija, Premrla, Kimovca in Tomca. Vstopnina za občinstvo 10 din, za dijak 5 din, za vojak 5 din. Sporedi so v predprodaji v Matici knjigarni. Na zanimivo produkcijo opozarjamo.

1 Javne produkcije glasbene šole »Sloga« bodo zaključene danes v sredo dne 25. t. m. z zadnjo produkcijo, ki bo ob 17 v šolski glasbeni dvorani, Pražakova ul. 19. Nastopijo gojenci raznih oddelkov. Vstopnine ni.

1 Počitniški tečaji v glasbeni šoli »Sloga«. V juliju in avgustu bo v glasbeni šoli »Sloga« več počitniških tečajev, in sicer: tečaji za igranje na razna glasbila (praktično tolmačenje skladb in navodila za njih izvajanje, oblika), solopetje, operna šola, osnovna teorija, pripravljalni tečaj za harmonijo (nadaljevanje letošnjega tečaja in obnovi-

Italijanščina brez učitelja

46

Če vprašamo po času, rečemo po italijansko: Che ora è? ali: Che ore sono? (Koliko je ura?) V odgovoru rabimo glavne številke: Sono le sette (precise)! (Točno) sedem je ura! Sono quasi le otto! (Skoraj osem je) Sono le nove passate! (Devet je mimo!) Sono le nove e dieci! (Ura je devet in deset minut, ali: deset minut čez deveto uro je!) Italijanska posebnost je, da se postavlja del ene ure vedno za število cele ure, torej ne rečemo v italijanščini: pol enajstih je ura, ampak: ura je deset in pol! Sono le dieci e mezza (ali: mezza, izg. mezza, -o; ali: trétti). Tri četrti na dvanajst je — Sono le undici e tre quarti. Pet minut manjka do desetih — Mancano cinque minuti alle dieci. Proti eni uri — verso l'una (ali: verso il tocco).

Dopolndan je il mattino, popoldan pa il pomeriggio. Deseta ura dopoldne — le dieci del mattino. Četrta ura popoldne — le quattro del pomeriggio. Poldan — il mezzogiorno. Polnoč — la mezzanotte (le ventiquattro). Točno ob sedmih zvečer lahko rečemo tudi v slovenščini: točno ob ena in dvajsetih — alle ventuna in punto.

Malokdo lahko brez ura pove, koliko je ura. V italijanščini pomeni ura kot časovna mera — l'ora f., kot priprava za merjenje časa pa je — l'orologio m. — Ločimo: stolpno ura — l'orologio del campanile, stensko ura (z bitjem) — l'orologio a ripetizione, oziroma z nihalom — la pendola, budilko — la sveglia, žepno ura — l'orologio da tasca, zapestno ura — l'orologio da polso. Uro je treba naviti (caricare), budilko pa nastaviti (rimettere) za zaželeno uro. Na uri ločimo steklo (il vetro), kolesje (l'ingranaggio) s sidrom (l'ancora) in vzmetjo (la molla), kazalo (il quadrante ali: la mostra) in kazalce (la sfera). Če ura več ne gre (non camminare più), če prehiteva (andare avanti) ali zaostaja (ritardare), če gre neredno (camminare irregolarmente) ali se nenadoma ustavi (fermarsi di colpo), jo odnesemo k urarju (l'orologiaio). Tiktakanje se imenuje il ticchettio.

Glavne številke rabimo tudi takrat, ko vprašamo po starosti (l'età). Koliko let ima — quanti anni ha?, koliko let bi mu prisodili — quanti anni gli daréte? Trideset let ima — ha trent'anni. Kakih trideset let ima — avrà trent'anni. (Vidimo dvojce: trenta se pred soglas-

tev novega), harmonija (nadaljevanje), komorna glasba, mladinsko zborna petje, orkestralna igra in po potrebi tudi drugi tečaji. Pouk bo tudi za razna glasbila v načelu skupinski in praktičen. Počitniški tečaji se bodo pričeli z mesecem julijem, le tečaj solopetja in operne šole se bo pričel v avgustom. Pristop k tečajem je treba prijaviti v šolski pisarni, Pražakova ulica 19, do včerajš 28. junija. Pričetek posameznih tečajev bo objavljen na šolski deski dne 30. junija.

1 Zadnjič v sezoni bodo igrali Shakespeareova tragedija »Romeo in Julija« v sredo izven abonmaja po znanih cenah od 14 din navzdol. Igra v odličnem prevodu Otona Zupančiča, režiji dr. Krelta in interpretaciji domala vsega dramskega ansambla, je dosegla rekordno število repriz v letošnji sezoni. Tragedija mlade, zveste ljubezni, ki jo uniči sovraštvo dveh rodbin, je pesem ljubezni.

1 Mariborski slovenski igralci bodo uprizorili v petek, 27. t. m. ob 19.30 premiero veselice »Okence«, ki jo je napisala Olga Scheinplugova. Zanimiva zgodba o docentu etike, ki postane zaradi »okence« v spominu žrtve izkoriščevalcev, nudi igralcem učinkovite vloge, pri katerih bo našlo občinstvo mnogo prilike za smeh.

1 Zanimivosti s trga. Pred mesecem je bila na trgu precejšnja stiska za čebulo. Domače ni bilo. Prišla je kmalu nato goriška, ki je bila prvotno po 16 din kg. Sedaj se je čebula pocenila. Reče čebulo, ki je prišla iz Italije, prodajajo po 12 din ali 4.60 lir kg. Na trgu so se pojavile tudi prve breskve, ki so bile po 48 din ali 18.25 lir kg. — Marelice so sedaj že cenejše. Na trgu so je pojavile tudi prve kumare, ki so po 30 din ali 11.40 lir kilogram.

1 Stanovanjske odpovedi in deložacije. Pri ljubljanskem okrajnem sodišču je bilo letos do 24. t. m. podanih 588 stanovanjskih odpovedi od strani hišnih gospodarjev, 2 od strani najemnikov. V juniju je bilo doslej 70 odpovedi, ki zahtevajo izpraznitev stanovanj do 1. julija, avgusta, septembra in neka odpoved šele 1. januarja 1942. — Mnogo stanovanjskih odpovedi je bilo zavrnjenih, ker hišni gospodarji ali njih pooblaščenici niso navedli pravih, v uredbi o zaščiti stanovanjskih najemnikov navedenih razlogov. Odpoved se mora tudi glasiti na pravih odpovedni rok, ne pa da bi si gospodar lastil pravico, samovoljno izbirati in določevati najemniku rok za izpraznitev stanovanja. Pri enomesečnih odpovedih mora biti odpoved tako podana, da je najemnik pravočasno obveščen o odpovedi za 1 koledarski mesec. Prekasno vložene odpovedi sodišče kratkotalo zavrne. Z Ducejevim razglasom od 26. aprila t. l. so po čl. 3 prenehali teči do nadaljnjega odredbe vsi strogi roki, ki jih določa sodni postopek in stanovanjski zakon. Odpovedi, ki so bile n. pr. najemnikom pravočasno vročene, niso mogle po tej uredbi postati pravomočne. Po 10. juniju so znova začeli veljati tekoči roki. Sodišče je pred 10. junijem zavrnilo do 27. predlogov, s katerimi so hišni lastniki zahtevali deložacijo najemnikov iz stanovanjskih prostorov. Gospodarji sedaj je predloge lahko ponove.

Gledališče

Drama. Začetek ob 20. uri: Sreda, 25. junija: »Romeo in Julija«. Izven. od 14 din navzdol. — Četrtek, 26. junija: »Trideset sekund ljubezni«. Izven. Cene od 14 din navzdol.

Opera. Začetek ob 20. uri: Sreda, 25. junija: »Don Kihot«. Red Sreda, 26. junija: »Seviljski brivci«. Red Četrtek. Gostov. Anatola Manoševskega.

Radio Ljubljana

Sreda, 25. junija: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Petje in melodije — 8.15 Poročila v italijanščini — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Slovenska glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.15 Vojno poročilo v slovenščini — 13.17 Operna glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Orkester Angelini — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Orkester — 17.35 Operna glasba — 19 Tečaj italijanščine, vodi g. prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pesta glasba — 20 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.20 Pogovor v slovenščini — 20.30 Slovenska glasba — 21.15 Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Willy Ferrera. Med odmorom: pripombe v slovenščini — 22.45 Poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20. in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

nikom apostrofira v trent', domnevo pa smo izrazili s prihodnjim časom: nameste ha — avrà!). Dopolnil bo šest let — compirà sei anni. Rojstni dan (il compleanno) je v Italiji — kakor v Sloveniji — manj v časteh kakor god (l'onomástico, la festa). — Če kdo dobro nosi svoja leta, rečemo tudi po italijansko: Porta bene i suoi anni (ali: non dimóstra davvero i suoi anni). Zelo se je postal — è molto invecchiato. — Posamezne starostne dobe: otroška doba (l'infanzia f.), mladinska doba (l'adolescenza f.), moška (zrela) doba (la maturità), starost (la vecchiazza). Človek je dojenček (il lattante), predšolski otrok (un bambino, un fanciullo, una bambina, una fanciulla), šolski otrok (un ragazzino, un ragazzetto — una ragazzina, una ragazzetta), deček — deklica (un ragazzo — una ragazza), mladenič (il giovinotto, il giovanotto, il giovane), mož (un uomo fátto), starec (un vecchio).

Nekaj stavkov.

Abbiamo comprato due chili di ciliege. In tavola erano cinque pomi; dove sono? Ho portato al sarto tre metri e dieci centimetri di stoffa, dodici bottóni (ali: una dozzina di bottóni) e due metri di seta. Sono arrivato in questa città nell'anno 1920. Mia sorella non ha ancora diciassette anni. Sono restato quindici giorni a Trieste. Il mio amico ha perduto al giuoco due mila lire. Ho aspettato il tram sei minuti. La carne si paga a 12 lire.

Dal sem ubogemu beraču 50 centesimov. Imam 25 let. Na (= v) našem vrtu imamo 26 breskev in trinajst hrusk. Moj boter je prodal svojo vilo za (= per) 1.300.000 lir. Hotel bi (=vorrei) kupiti to šklo, toda stane 1500 lir. Mama je kupila klobuček za 95 lir.

il chilo — kilo	la villa — vila
il pomo — jabolko	il giuoco — igra
la dozzina — tucat	il quadro — slika
la seta — svila	costare — stati
il mendicante — berač	veljati
il pisco — breskev (drevo)	aspettare — čakati
il péro — hruska (drevo)	il tram — tramvaj
	cáro, -a — drag
	pagare — plačati

Novo mesto

Zaključena izkopavanja na stadionu. V petek so na novomeškem stadionu zaključili arheološka izkopavanja, ki so se vršila 14 dni in ki so dala bogat rezultat. Zadnji dan so izkopali na vrtu g. Vandota en lonec, dve skodeli in zapeljivo. Najdeni predmeti bodo restavrirani v Ljubljani v muzeju, nakar bo odločeno, v katerem muzeju bodo predmeti razstavljeni.

Iz Spodnje Štajerske

Občini Štrigova in Razkrižje sta bili pretekli teden od Nemcev izpraznjeni in sta prišli pod madžarsko upravo.

Zivljenje v Rogaški Slatini. V tem času je bila prejšnja leta sezona v Rogaški Slatini že na višku, gostov je kar mrgolelo, vsi prostori so bili zasedeni, eleganca vse Evrope se je tu zbirala. Letos je življenje v zdravilišču sicer prav tako zelo živahno, vendar povsem drugače kakor nekdanj. Rogaška Slatina s svojimi ogromnimi hoteli je eden največjih sedežev upravnih in stranskih oblastev na Štajerskem.

Gasilstvo na Spod. Štajerskem je zaradi svoje številčnosti in dobre organizacije dobilo priznanje novih oblastev, obenem pa je izšla odredba, da se mora reorganizirati. V Nemčiji je gasilstvo pomozna policija, ki je oborožena ter se uporablja v pomoč policijski službi. Posebno se še naglašava v odredbi, da je naloga gasilstva zavarovanje žetve in gozdov pred požarno nevarnostjo.

Svinjska kuga se letos na Štajerskem zelo širi. Okuženi so celi okraj ter je veliko živali poginilo. Kuga je takozvana zohromelost svinje. Izšlo so odredbe o brezplačnih živinozdravniških pregledih ter zdravljenju svinj.

Dodatne živilske nakaznice bodo dobili delavci, ki so zaposleni pri težkih delih. Dosedanje količine živil, ki jih dobe na karte, so namreč premajhne za ljudi, ki težko delajo. Za delavce težkih del pa se smatrajo samo tisti, ki so stalno zaposleni pri takem delu. Normalno obrtno delo se ne smatra kot težko delo. K težkemu delu se šteje tudi zaposlitev pri napravah, ki razvijajo veliko vročino, prah in zdravju škodljive snovi.

Iz Hrvatske

Iz sodne službe. Za predsednika stola sedmorice v Zagrebu je bil imenovan Nikola Vukelič, svetnik stola sedmorice na razpoloženju. Za svetnike stola sedmorice so bili imenovani: Ivan Premušič, dr. Pavel Marčec, Djordje Saria, Ljuba Milanović, dr. Franjo Žilič, Kazimir Pasini, Ivo Iveta, Venčeslav Mudrovič, vsi v 11/1, za svetnike v 11/2 so imenovani: Anton Kuljiš, Milan Torič, dr. Miroslav Santek, dr. Marko Cipič, dr. Zvonimir Šintlić, Lavoslav Lutilski, dr. Andrija Jurišić, Ivan Jasprica, Ivan Filipović, dr. Josip Brivlec, Ivan Jadanić, Vilko Herites, Lacko Zirovič, Ivo Lesić in dr. Milan Devčić. — Za predsednika banskega stola je imenovan dr. Josip Junašević, namestnik višjega drž. pravdnika v Zagrebu, za podpredsednika pa Mato Malinar, predsednik sodnega stola v Zagrebu. Za člana upravnega sodišča v Zagrebu sta imenovana dr. Ljudevit Čork, odvetnik v Jastrebarskem, in Nikola Suknarić, tajnik banskega stola v Zagrebu. Upokojeni so med drugimi: dr. Milan Kugler, predsednik stola sedmorice, Peter Matašić, dr. Josip Hren, Adam Matašić, dr. Cedomir Zalac, Svetozar Tomić, dr. Miroslav Muha, svetniki stola sedmorice v Zagrebu; dr. Otokar Kondrat, predsednik banskega stola v Zagrebu; dr. Vilko Kosić, Zdenko Novak, dr. Jakob Dolinar, dr. Josip Kavčič, svetniki banskega stola v Zagrebu v III/1.

Kokosov les

Kokosov les daje Indijancem les, vodo, vino, žganje, kis, mleko, olje, med in sladkor. Veje, listje in vlakna kokosovega drevesa jim dajejo šivanke, sukanec, obleko, posodo, jadra, vrvi, les za čolne itd. itd.

Jedilni vozovi

na podzemeljski železnici

Newyorská občina je dala izdelati načrte za jedilne vagonne na podzemeljski železnici. V njih bodo lahko dobili potniki hladna jedila in pijačo. Newyorská občina misli že na bodočnost ter računa z letalskimi napadi na Newyork, pri katerih bodo takšni vagoni zelo prav prišli prebivalstvu, ki bi iskalo zaščite v rovu podzemeljske železnice.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Najbolj priljubljena igralka Deanne Durbin v svojem najnovejšem filmu

Prvi poljub

Kot dodatek predvajamo: Življenje in konec Sv. Jurja.

Kino Matica. telefon 22-41

1000 km na minuto

Fantastičen film o kenzac, poletu na vesmirje. Nino Besozzi, Antonio Gandusio, Vili G.oi. Premiera danes!

Kino Sloga. telefon 27-30

Pevski, velefilm

PESEM HREPENENJA

(TORNA. CARO IDEAL) — V gl. vl. Laura Adamič, Germaine Pavlier, Claudio Gera ... Film je opremljen s 400 napisi!

Kino Union. telefon 22-21

Slovenci prihajajo iz nemškega vojnega ujetništva

Iz Kosovske Mitrovica je prispel transport 300 ujetnikov

Ljubljana, 24. junija. Obljuba Visokega Komisarja Ekse. Grazio-lja, da se bo zavzel za vojne ujetnike-Slovence, ki so doma v Ljubljanski pokrajini in se nahajajo ujeti pri Nemcih, je izpolnjena in posredovanje Italije že kaže uspehe. Ujetniki, ki so se nahajali v nemškem vojnem ujetništvu, že prihajajo v Ljubljano. Včeraj je prispel prvi večji transport, v katerem je bilo 300 vojakov. Prišli so iz Kosovske Mitrovice v Južni Srbiji. Med njimi je več častnikov, podčastnikov, večina pa navadnih vojakov vseh rodov orožja. Ujeti so bili v raznih kraji v Južni Srbiji od nemške vojske ter razdeljeni na razna taborišča. Nemške vojske oblasti pa so sedaj zažele Slovence v teh taboriščih zbirati ter so jih pošiljale v Kosovsko Mitrovico, kjer se

je prvi transport formiral, sledilo pa jih bo še več. Do mejne črte so spremljali transport nemški vojaški organi, v Zalogu pa so ga prevzeli italijanski ter ga spravili v Ljubljano. Ujetnike, ki so izstopali vsi veseli in zadovoljni, da so toliko nevarnosti in napora srečno prestali, so pred kolodvorom spravili v vrsto ter jih odvedli v zgradbo, kjer se je nahajala svojetasno orožniška šola. Tam jih bodo popisali ter nato enega za drugim spustili na domove. Na ulici jih je takoj obkrožila vlika množica ljudi, mnogi so povpraševali po svojcih, ki jih še pogrešajo ter so nekateri od teh zvedeli tudi veselo novice, da so njihovi sorodniki še živi in zdravi in da bodo prišli v kratkem domov.

KULTURNI OBZORNIK

Nonijeva in Manoševski v »Traviatu«

Operno gledališče je v četrtek ponovilo Verdijevo »Traviato« z gđ. Aldo Nonijev in vlogi Violetto ter s tenoristom Manoševskim v vlogi Alfreda; ostala zasedba je bila običajna. Predstava se je udeležil tudi Ekseel. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino g. Emilio Grazioli z gospo soprogo. Gledališče je bilo popolnoma zasedeno.

Gđ. Alda Nonijeva gotovo ni bila glasovno razpoložena, kakor smo je vajeni; v prvem dejanju se ni mogla popolnoma sprostiti in nuditi toliko kakor v drugem dejanju, kjer je bila znatno bolj. Skrajni višinski toni v prvem dejanju še niso popolni v smislu sproščenosti glasu in polnozvočnega tona, dočim jih je v naslednjem, zlasti v zadnjem dejanju razvila zelo dobro in tehnično dovršeno. Z zboljšanim dihanjem bo gotovo v nadaljnjem udeleževanju tudi ta edini nedostatek odpravila in zvišala do tehnične popolnosti svoj drugače lepo kultiviran in barvno izenačen glasovni obseg. Estetsko dovršenim tonom je velika opora dobra vokalizacija, s čimer je dana tudi možnost razumljivosti besedila. Odlikuje je muzikalno oblikovanje, pri čemer zna z močno muzikalno tenkočutnostjo izrabi vse glasbene finese za karakterizacijo in nastrotanje, ki ga je hotel doseči avtor dela; to pa na tak način, ki ne dovoljuje teatralne šablone. Igra je bila najmočnejša v tretjem in zadnjem dejanju, dočim je v prvem bil lik Violetto nekoliko prešibko nakazan v svojih psiholoških osnovah. Dramatska dejavnost sem pa tja nekoliko izstopa v mimiki, zaradi česar dobro zasnovani dramski lik nekoliko obledi. Kljub temu, da oblikovalka ni dosegla v igri n. pr. ge. Gjurgjenčeve niti ge. Leventove, je vendarle njena kreacija na do- tojni in sprejemljivi stopnji, ki je mladi umetnici v čast. — G. Manoševski je v prvem dejanju razočaral, dočim ga je dvignila arija v drugem. Od gostovanja v »Plesu v maskah« je vendarle za spoznavanje zboljšal višine; pridobiti pa si bo moral pravo orientacijo v tehničnem smislu, v usmeritvi tona, vokalizacije, predvsem pa dihanja in zastavitve visokih tonov. Oblikovalno ni v prvem dejanju zadovoljil. Ohlapna, muzikalno nenujna teatralnost je tudi še našemu gledališču tuja. Verdijeve melodije je sama na sebi dovolj izrazna v svoji izpeljavi; ima možnost čustvenega izraza sama v sebi; v svoji muzikalno zaključenosti, ki jo je treba pooblikovati brez vseh osebnostnih poudarkov dramatičnega v čistem petju. Njegova igra je bila v momentih dobra, le molitve nekatere izgledajoše sunkovitosti pretirane značaja. — G. Janko kot oče je nudil topot perkevi višek v tej vlogi in mu je čestitati. — Orkester pod dirigentom g. Stritofom je bil na par mestih ohlapen. — Zbor dober, istotako ostali. — Občinstvo pa naj zaseda svoja mesta pravočasno in naj ne moti s šumom in ropotom začetka posameznih dejanj. — sil.

»Naša zvezda«, št. 16

Ta lepi list dijaških Marijinih družb, ki izhaja že nekaj let pod odgovornim uredništvom kanonika dr. Tomaža Klinarja ter uredništvo prof. dr. V. Fajdiga, je izšel ter s tem zaključil svoje deseto leto. Uredništvo gleda lahko na svoje desetletno delo z velikim zadovoljstvom, kajti v listu samem je bilo povedanega mnogo lepega, mnogo tehnega in veljavnega, ki bo imelo čeno še mnogo let. Sodelovali so pri listu naši znani kulturni delavci, da imenujem samo Finžgarja, Cajnkarija, Solarja, Jesenovca itd. Tudi v današnji številki je na prvem mestu izšla molitve h Kristusu, ki jo je spisal Giovanni Papini. Prof. Anton Moder je zapel 148. psalm na razodetje, ki ga občuti naravoslovec ob pogledu v svet drobnogleda F. S. Finžgar je napisal česno primerno besedo v stiski časov, katero daje dijakom na pot na počitnice z mislijo: Ne obupajte! Janez Oražem piše premišljevanje o najdenem sinu: In šel je vase. Jakob Solar v članku Pri korenini govori o novi pomladi v svetu in novi rasti v nas, ki naj rastejo in korenijo. P. Vrtovec S. J. priporoča junijsko pobožnost k Sreči Jezusovemu. M. M. piše odlomke iz popotnih impresij pod naslovom: Kjer počivajo sanje davnih stoletij (Sikstinska kapela). Pavel Slapar daje navodila kongreganistu, kako naj se vede v počitnicah. Vilko Fajdiga govori o zlati dobi Katoliške akcije, članek, napisan za Binkošti in o pomenu sv. Duha. Prof. Jesenovec zaključuje svoje sestavke: Ali so bili naši kulturni delavci verni z razmišljanjem o ideji v umetnosti. Stanko Cajnkari daje nekaj navodil dijakom na pot domov. Dekletom je za namenjen članek — prevod iz Bellonarte: Dekle, ki se bori... Pesem pa je prispeval Pavel Oblak. — Ocenjena je pesniška zbirka Antona Vodnika: Skozi vrtove. — Tako je ta Naša zvezda lep napotek vernim dijakom na počitnice, ki jim jih od srca privoščimo, da bodo sveži in z novimi močmi, čisti in močni in verji mogli nadaljevati svoje šolanje v korist svojo in svojega naroda.

Italijanska kritika o razstavi moderne slovenske umetnosti. Kakor smo že poročali, se je te dni mudil v Ljubljani Silvio Benco, eden najbolj znanih italijanskih umetnostnih kritikov. Obiskal je tudi razstavo moderne slovenske umetnosti v Jakopičevem paviljonu, o kateri je sedaj napisal v tržaškem »Piccolu« daljšo strokovno oceno (dne 24. junija). G. Silvio Benco najprej ugotavlja, da je Ljubljana kmalu po priključitvi pod dobrohotna krila Italije priredila svojo prvo večjo razstavo. Zlasti poudarja, da je kulturno delovanje majhnih narodov znatno, čeprav bi si kaj takega ne bi bilo misliti zaradi majhnega območja, na katerem bivajo. Kulturna in umetnost sta pri narodih zelo resni stvari, dejavni, posredni med svojim in tujim svetom. V Ljubljani sami hvali zanimanje za revije, nadalje narodno galerijo, pa tudi gradbeni stil mesta. O sami slovenski umetnosti pravi, da se pozna vpliv mnogih drugih velikih narodov, italijanskega, nemškega in francoskega. Nato pa predvaja posamezne umetnike, predvsem kiparje. Kakor pri naslednjih slikarjih pri vsakem umetniku naštevata tudi njegove razstave v Italiji in omenja njegovo povezanost z italijansko kulturo. Svoj prikaz razstave 14 umetnikov zaključuje Silvio Benco s tem, da pravi italijanski javnosti, da obstaja v Ljubljani skupina dobrih umetnikov, ki bo jutri stopila v plemenito tekmovalstvo na italijanskih manjših in večjih razstavah. Je skupina, ki glede sodobnosti umetniške zavesti nima ničesar več naučiti se, kar pa se tiče korakanja v eni vrsti z ostalimi italijanskimi umetniki, pa Silvio Benco ne dvomi, da bo to tudi storila.

»Stric, meni se je pa sanjalo, da si mi dal »vata«.

»Kar obdrži ga in pazi, da ga ne anfrčkaše!

Poglavnik dr. Pavelič podpisuje v Benetkah pristop Hrvatske k Osi.

Demanti so romali v Ameriko

S Pelikanove ceste na Masavsko cesto

Prav tik velikanskega glavnega kolodvora, v osrčju mesta Antwerpna, je cesta, majhna, kratka cesta, kjer je ob eni strani nasip železniške proge. Ta cesta je po vsem svetu sloveča Pelikanova cesta, po nizozemsko Pelikanstraat, in v ondodnih temnih in lesnih hišah je prebivala še do nedavnih tednov ena najbolj dragocenih in finih industrij, in sicer brušenje demantov.

Vsa Pelikanova cesta in še pol Antwerpna se je preživljala z obdelovanjem demantov in s kupčijo z demanti. Danes je ondi mrtvaška tišina. Odkar je prihrumela vojna vihra nad Antwerpen, se je porazgubila trgovina z demanti v druge, bolj tihe kraje. Vse je zbežalo, bilo evakuirano, internirano... Komaj da gre še kak človek, a prav gotovo noben brusilec demantov, po tej cesti, in spomenik Lodewigha Van Verghena, ki je bil nekoč demantno industrijo uvedel v Antwerpen, strmi nemo in mrzlo na ta izumrli del mesta.

Demantna obrt je navzlic industrijskemu pomenu demanta kot najtršega telesa in najboljše rezača, navzlic svojemu pomenu tudi za vojno in vojno opremo, vendarle v bistvu luksuzna obrt in se kot taka pač ne more sporazumeti z ožračjem vojne in z bombardiranjem in z ljudmi, ki bežijo. Prav tako kot Pelikanova cesta v Antwerpen, sta obubožani tudi obe podružnici evropske demantne industrije, in sicer »borza kamnov« v Amsterdamu in male kavarne v Ulici Lafayette v Parizu... Brušenje demantov, demantna borza in trgovina z demanti so se preselile v New York.

V Evropi je ostala edina in samcata »Diamond Trading Company« v Londonu, ki je največje razdelitveno središče sveta za dragulje, ki prihajajo iz južne Afrike. Navzlic bombardiranj, ki uradnike te družbe večkrat prislili, da svoje delo nadaljujejo v podzemskih zatočiščih, se zmeraj še zbirajo resni gospodje v sivem suknju v salonih te družbe in si ogledujejo »partije« demantov, ki jih je poslala »De Beers«, največja demantna družba južne Afrike, v Londonu in jih ondi ponuja v nakup. Kupec, ki se zanima za enega teh kamnov, mora kupiti zmeraj vso tozadevno »partijo«.

Ti kupci so zdaj, izvemši nekaj Angležev, le še Američani s severa in z juga. Države Osi ali

Razstava demantov v Newyorku

V Newyorku so pred kratkim odprli razstavo dragih kamnov. V razstavnih dvorani lahko številni obiskovalci občudujejo lepoto dragega kamena od najmanjših diamantov, ki krase ženske zapestnice in ogrčice pa do največjih diamantov Mazarin, Hope in Golconda. Mazarin na sedanji newyorški razstavi je največji od osemnajstih mazarinov na svetu, ki so svojočasno spadali k francoskemu kronskemu zakladu in od katerih se jih je ohranilo samo še pet. Leta 1792. so jih vzeli iz dvorca Versailles ter jih deloma pomotali v Seino, deloma pa skrili v podzemskih skrivališčih. Demant Hope, ki slovi posebno zaradi svoje svetle modre barve, je imel Ludvik XIV., za francoske revolucije je prišel v angleške roke, kjer so ga razbili na dva dela. Večji del je prišel v Ameriko ter ga ima sedaj milijonarka Ewelyn Walsh McLean. Golconda je znan kot najtrši dragi kamen na svetu. Na razstavi je tudi več dragocenih uhanov, ki jih je nosila Maria Antoinette, ki so pa pozneje prišli v posest neke bogate moskovske družine. Sovjetska vlada jih je kasneje zaplenila ter prodala nekemu juvelirju v Ameriki. Poleg pravih diamantov so na razstavi tudi reprodukcije ostalih najlepših diamantov na svetu. (K)

Lastnik največjega števila igralnih kart umrl

Zadnje tedne je umrl v Ameriki Melbert Ciry, znana osebnost med ameriški tiskarjari. Med njegovo zapuščino so našli najbogatejšo zbirko igralnih kart na svetu. Nič več kakor štiri tisoč so jih našli. Med njimi so tudi zelo redki eksemplarji ter nekateri segajo v petnajsto stoletje nazaj. Kot posebno redkost smatrajo nekateri perzijske, egiptovske in ruske igralne karte. (K)

Otok blaženih

Na morskem poti med Avstralijo in Novo Gvinejo je majhen otokček po imenu Badu. Otok Badu ni bil nič posebnega in bi se ne pisalo o njem, če ne bi bilo tam nekih posebnih navad. Vrhovno oblast nad otokom Badu imajo Zedinjene države, prebivalcem pa puste njihovo lastno upravo na otoku. Poglavar otoka je neka bela žena, ki izdaja upravne odločbe po zaslišanju treh svetovalcev iz vrst domačinov. Trije drugi domačini, oboroženi s palicami, predstavljajo policijsko oblast na otoku. Izkušnja je pokazala, da jih je ravno dovolj za

države, ki jih te nadzorujejo, niso nič več zastopane v »Diamond Trading Company«. In tako se zgodi, da večina demantov, ki so napravili dolgo pot iz jeklenih omaric sira Ernesta Oppenheimerja (vladarja družbe »De Beers«) iz Kimberleya, tja gor v London, odromajo od tod v New York, kjer se je v »Diamond Club and Trade House«, na Nasavski cesti 95, odprla nova, mlada, vsak dan krepkejša demantna borza, ki nadomešča Antwerpen in Amsterdam.

Nasavska cesta 95 in trotoar »Camolstreet«, kjer je nekakšna krošnjarija z demanti, kjer prodajajo pokvarjene, izmalčene ali ukradene demante na stojnicah na javni cesti, to sta dandanašnji obe središči demantne trgovine. In ob teh cestah in okoli so se naselili tudi demantni brusarji, ki so prišli iz Evrope in ki so, čim so stopili z ladij, dobili takoj delo. Zakaj demantna industrija more uspevati le tedaj, če je dovolj izsolanih delavskih moči in vprav radi tega se dolgo ni moglo razširiti industrija z demanti. Prišli je morala šele vojska na Nizozemsko in v Belgijo kot huda ura, da se je moglo zadostno število izurjenih, šolanih družin demantnih brusarjev v zadostnem številu naseliti v Ameriki. Ta obrt je v rokah prednih družin, tako da oče zapusti sinu svojo umetnost in zmožnosti in tako dalje.

»Diamond Workers Protective Association«, združba demantnih brusarjev, je fevdalni klub, ki ima le 500 članov v vseh Združenih ameriških državah. Ta elita ameriškega delavstva prejema po 6—10 dolarjev mezde na uro; tisti, ki niso organizirani, zaslužijo tretjino manj. Med temi 500 demantnih brusarjev so slavni umetniki, kot sinovi onega Jožefa Ascherja, ki je leta 1908, največji demant sveta z imenom »Sullivan«, razpolovil z enim samim udarcem s kladivom, ki se ga je vadil leto dni. Ali pa tisti Adrian Grassely, ki je izvršil isto delo, razdelitev velikega dragulja, na več manjših, lažje prodajnih kosov pravkar v New Yorku, pri čemer so ga filmali in je bilo pri njegovem delu pričujočih 32 novinarjev.

To je zares poseben svet, ta svet demantov in demantnih brusarjev. In ta svet ima pravkar veliko begunstvo za seboj, in je zamenjal Pelikanovo cesto z Nasavsko cesto. Kulise so se spremenile, a igralci so ostali isti. (H. L. Vega.)

vzdrževanje reda med prebivalstvom, ki živi v lepi slogi in zadovoljstvu.

Ker vodi upravo žena, bi morda kdo mislil, da moški na Badu nimajo takih pravic, kakor ženske. V resnici je ravno narobe. Modra bela ženska je verjetno spoznala napake in slabosti svojega dela in zato lahko imenuje otok Badu pravi raj za poročene moške. Na tem otoku ni mnogo pisanih postav, tiste, ki so, pa strogo skrbje za pravice moških, da jih preprija v klepetave žene ne bi mučile in jim grenile življenje. Žena, ki bi s svojim jezikom omalovaževala ali opravljalna moža, pride pred javno sodišče, ki posluje v določenih dneh. Za kazen jo privežejo na sramotilni oder, kjer je izpostavljena javnemu posmehu. Ista kazen čaka tudi tiste ženske, ki rade spletkarijo. Spletkarjenje velja na tem otoku za največji pregrešek. Posledice take modre ženske vlade na otoku Badu so kaj uspešne. Povsod vidiš mlade, znosne ženske in zakoni so naravnost vzorni. Otok Badu pa je s tem dobil ime »otok blaženih« ali raj srečnih zakonov.

Ljudsko štetje v Romuniji

Po predhodnih rezultatih ljudskega štetja v Romuniji z dne 6. aprila šteje Romunija po odstotkih ozemlja še 13.493.000 prebivalcev. — Pred 10 leti je bilo na istem ozemlju 11.896.000 prebivalcev, tako da znaša prirastek prebivalstva v 10 letih 13.4 odstotkov. Bukarešta šteje skoraj milijon prebivalcev, dočim je pred 10 leti imela le 693.000 prebivalcev, povečanje prebivalstva znaša 56.4 odstotkov. Največja mesta v Romuniji so še: Jasy, Temišvar, Ploesti, Galac in Arad. V Romuniji se nahaja sedaj 302.000 judov in 21.400 beguncev. 77 odstotkov prebivalstva živi na deželi.

Veter povzročil smrt bikoborca

Zadnje čase je v raznih španskih arenah zopet nastopal znani bikoborec Pascual Marques ter žel veliko priznanje zaradi zmag na razjarjenih biki. Pri eni takih borb ga je pa doletela nesreča, da ga je pobesnela žival naskočila, nabodla na robove in tako težko poškodovala, da je bila vsaka zdravniška pomoč brezuspešna. Nesrečo je povzročil veter, ki je torej odprl rdečo ruto dvignil visoko v zrak, to priliko je izkoristil razdraženi bik, ga naskočil in nabodel. (K)

Koliko ptic je na svetu

Na svetu je okoli 28.000 različnih vrst ptic. Rib je že mnogo manj. Skupno število ribjih vrst cenijo na 20.000. Najmanjše je število sesalcev, teh je okoli 13.000 vrst.

Ureditev pravnega položaja nemške manjšine na Hrvatskem

Zagreb, 24. junija. Poglavnik dr. Pavelič je na slavnosten način podpisal zakonsko odredbo o začasni ureditvi pravnega položaja nemške manjšine na Hrvatskem. Podpisu so prisostvovali med drugimi nemški poslanik Kasche, vodja nemške narodne manjšine na Hrvatskem dr. Altgayer ter hrvatska ministra za zunanja dela dr. Lorković in za notranja dela dr. Artuković. Tekst zakonske odredbe, ki je sestavljena samo v hrvaščini, se glasi:

1. Nemška narodna skupina na Hrvatskem obsega Nemce, ki žive na Hrvatskem, niso državljani ter so pod vodstvom voditelja nemške narodne skupine.

Nemška narodna skupina je poseben sestavni del Neodvisne Hrvatske države. V svojem delu v okviru splošnih zakonskih predpisov uživa neomejeno pravico delavnosti na političnem, kulturnem, gospodarskem in upravno društvenem področju.

Končni položaj nemške narodne skupine v Neodvisni Hrvatski državi se bo uredil s posebnimi predpisi.

2. Nemški narodni skupini se priznava v Neodvisni Hrvatski državi položaj javnopravne juridične osebe pod imenom »Nemška narodna skupina v Neodvisni Hrvatski državi«.

3. Nemška narodna skupina priznava svojo pripadnost Neodvisni Hrvatski državi kot svoji domovini.

4. Dokler se ne bo končno uredil položaj nemške narodne skupine v Neodvisni Hrvatski državi, bodo zastopali njene interese poverjeniki voditelja narodne skupine, ki se bodo postavili v posameznih občinah, okrajih in velikih županijah. Ti poverjeniki bodo pooblašeni za vodstvo vseh potrebnih razprav, za vzdrževanje delovanja in za zastopanje želj pred hrvatskimi državnimi in samoupravnimi oblastmi.

5. Pripadniki nemške narodne skupine v Neodvisni Hrvatski državi imajo v vsakem oziru iste pravice, kakor pripadniki hrvatskega naroda, posebno še v pogledu pridobivanja javnih služb, udeleževanja v upravi, izvrševanja poklicev in gospodarske delavnosti ter pridobivanja premoženja in nepremičnin.

6. Pripadnikom nemške narodne skupine je zajamčeno neomejeno priznavanje nemške narodnosti in nemoteno izpoved narodno-socialističnega življenjskega nazora ter nemoten razvoj samoniklega nemškega narodnega življenja ter svobodno snovanje in vzdrževanje narodnih in kulturnih odnosov z nemško narodno matico. Nemška narodna skupina more zaradi svobodnega in nemotene dela na političnem, kulturnem, gospodarskem in socialnem področju snovati potrebne organizacije, edinice in ustanove.

7. Vsi predpisi, ki nasprotujejo tej zakonski odredbi, se razveljavljajo.

8. Zakonska naredba stopa v veljavo s proglasom v Narodnih Novinah.

Podpisali so naredbo poglavnik dr. Ante Pavelič ter vsi drugi ministri.

Ta naredba naj bi še bolj spojila prijateljske vezi med Hrvatsko državo in Nemčijo. Med Hrvati in Nemci, ki žive na Hrvatskem, je vladala doslej lepa sloga. Nemci niso nikjer na Hrvatskem z izjemo nekaterih krajev v Sremu strnjeno naseljeni. Zanimiva je statistika nemške narodne manjšine na Hrvatskem. Na področju bivše Sremske banovine živi 80.501. Primorski binovinj 739, v Vrbaski banovini 7592, v Dravski banovini (?) 7453 skupaj 96.285 Nemcev. K temu je treba še priložiti 8 okrajev od bivše Dunavske banovine: v okraju Sid je 3075 Nemcev, Ilok 3136, Sremska Mitrovica 3509, Ruma 15.945, Irg 779, Sremski Karlovci 183, Stara Pazova 10.129, Zemun 8354, skupaj 45.110, nadalje v okraju Foča 10, Nevesinje 3, Gacko 3, Bileće 32, Trebinje 42, Dubrovnik 546, skupaj 642. Vseh Nemcev skupaj je v Hrvatski državi 142.038.

Vtisi časnikarja z obiska v Belgradu

Urednik dnevnika »Neue Zürcher Zeitung« je pred kratkim obiskal Belgrad ter sedaj popisuje svoje vtise iz bivše jugoslovanske prestolnice.

V Belgrad je dopotoval z velikim nemškim potniškim letalom, ki vzdržuje sedaj promet med Nemčijo pa vse do Krete v Grčiji. Letalo je pristalo na zemskem letališču. Po prasnih in živahnih zemskih ulicah je prispel po asfaltirani cesti do obeh pontonskih mostov čez Savo. V svojem poročilu pravi, da v Zemunu ni opazil prav ničesar, kar bi spominjalo na vojno. Vse drugačnja slika se mu je pa nudila v Belgradu, kjer je obiskal vse tiste dele mesta, ki so jih bombardirala nemška letala. Podrobno popisuje kraje, ki so bili najbolj prizadeti ter pravi, da je bila pri bombardiranju Belgrada na vsakih deset hiš po ena ali porušena ali pa sežgana. Nato pa slika sedanje življenje v bivši jugoslovanski prestolnici, vrvenje po ulicah, promet po trgovinah in trgih, ki so še dobro založeni, po gostlinah in restavracijah, korakanje nemških čet po ulicah, prenapolnjenе vozove cestne električne železnice, kalemegdanske restavracije in drugo. Povsod je videl tudi mnogo nemških napisov, za katere pa pravi, da izdajajo bolj dobro voljo, kakor pa znanje nemškega jezika.

Svoja objektivna izvajanja zaključuje z naslednjo ugotovitvijo: Srbsko prebivalstvo, tako vsaj izgleda, če je tako sodbo sploh mogoče izreči po tako kratkem obisku, se je hitro vzjelo v svojo usodo. Ljudje z zagrenjenostjo in bolj počasi doznajajo za podrobnosti iz krize in vojne o popolni brezglavosti Simovičeve vlade ter o pomanjkanju vsakršne vojaške priprave. Zadržanje in postopanje nemških čet in nemške vojaške uprave je močno presenetilo ter pridobilo zaupanje že mnogih ljudi. Kakšen bo državnopravni položaj Srbije, kakšne njene meje in oblika njene organizacije, še nihče ne ve. Tudi nihče ne smatra, da bi bil odgovor na ta vprašanja nujen. Za vse je pa nujno vprašanje o usodi srbskega prebivalstva v krajih, ki so postali hrvatski in v pokrajini, ki so je zasedli Madžari. Hrvatska se je severno od Save skora do Belgrada. Celo Zemun zahteva zase nova hrvatska država. Tudi Madžarska se je zasedbo Bačke, trikota med Donavo in Tiso, močno pomaknila na jug. V Belgradu pač mislijo, da se jim bo z nemško pomočjo posrečilo obnoviti svoje gospodarstvo. Dežela to obnovo potrebuje kljub kratkotrajnosti vojne, če je to akcija sploh vojno imenovati mogoče, temveč raje hitro zasedbo dežele po nemških četah, ki niso nikjer zadevale na kak resnejši odpor. Obnova dežele je potrebna tudi zato, ker bo morala zagotoviti Srbiji življenje v novih mejah in pod čisto spremenjenimi razmerami. (K)

Matija Malešič

V zelenem polju roža

Izvirna povest

In kako je razširil oči v začudenju in občudovanju, ko jo je videl v gorenski narodni noši. Ko da ga je presunil pogled na njo...

»Kozolec raznesejo,« je prihitel Lokač na oder. »Zakaj ne začnete?«

»Nisem se gotov,« se je branil Tine.

»Ali ura je že zdavnaj tri! Ne čuješ, kako nestrpni so ljudje.«

»Pozvoni!«

Ali ko so ljudje opazili, da jih z zvonjenjem le tolažijo, so se huje zahrumeli.

Zopet je prihitel oče in povedal, da je tudi župnika, učitelju, poštarju, dararju in orožnikom čakanja dosti.

»Pa med odmorom spremenite obraze tistim, ki ne nastopijo v prvem dejanju,« je menil Janko.

Tine se je moral vdati. Skočil je na oder, pregledal kulise, pregledal po vrsti igralce, ki nastopijo v prvem dejanju, pomignil bratu, ki je imel nalogo dvigniti zagrinjalo. Ali prej ko je brat zavihtel zvonec in zadnjič pozvonil, je mahoma potihnil šum pod kozolecem. Igralci niso vedeli, kaj naj pomeni ta hipna tišina. Tine je pomignil bratu, ki je pustil zvonec in zagrinjalo ter skočil pogledal. Ves rdeč se je vrnil. »Iz mesta so prišli! Glavar, komisar, sodnik, geometer, pa gospe...«

Igralci so se spogledali. Tesno jim je bilo že sedaj pri srehi. Sedaj pa še ta gospoda!

»Le nič skrb! Vsak naj misli na svojo vlogo in se naj ne briga za gledalce, mora iti!« je bodril Tine in razpostavljaj skupine po odru. Bil pa je očitno sam vznemirjen.

»Čisto tu pred nosom so nam gospoda! Na oder lahko naslonijo kolone,« je šepnilo dekletu, ki je zopet za hipec odgrnilo rob zagrinjala in pogledalo po gospodi.

In zopet so se spogledali igralci in igralke. Tesno, tesno jim je bilo pri srehi, malodušnost je ležala v glavo. Dvomili so celo nad Tineto, ki ni mogel skriti vznemirjenja.

»Pogum! Še lepše moramo igrati zaradi gospode!« Tineto pogled je potihoma preletel vse tri skupine, ki jih je razpostavil po odru. Obrisal si je pot s čela in pomignil bratu, ki je zopet pozvonil. »Ne napravite mi sramote,« je šepnil Tine, dvignil roko in pričel peti velikonočno pesem. Pomešal se je med skupino fantov — in bil Janez, sin kočarice Mariše.

S tesnobo v grlih in srehi so priložili fantje in dekleta. Tiho, tesno, vseeno ubrano je zadonela velikonočna pesem. Zastor se je dvigal.

Grobna tišina je zavladala pod kozolecem. Pa le za hip. Ko je odzvenel zadnji zvok velikonočne pesmi in ko so pogledi gledalcev v naglici preleteli skupine igralcev, so se nehote iztrgali iz grl vzkliki presenečenja in veselja.

»Glejte našega Janeza!«

»Kakšen pa si, Polde?«

»Jej, kako se je Metka našopirila!«

Otroci so zagnali vrišč, ko so spoznali sovrstnike, ki so sekali pomaranče.

»Pst, pst, pst!... Ljudje, bodite pametni!... Saj se nič ne razume!«

Le s težavo so župnik, gospoda in starejši, razumelji vaščani pomirili vročkrvneže, ki niso mogli zadržati svojih glasnih vzklikov.

Prve besede igralcev so se razgubile med vzkliki in glasnim čudenjem gledalcev.

To pa je bila sreča. Zakaj ko so se utrjali iz grl vzkliki in so udarili igralcem na ušesa glasovi domačih in so videli tik ob odru mestno gospodo, jim je zastala beseda v grlih. Vroče jih je

spreletelo po hrbtih, rdečica je planila na lica, pot je stopil na čelo, besed ni bilo iz grl in jih ni bilo. Ko da jim jih je kdo zadržal.

Vroče, vroče, vroče je bilo Tinetu. Stopil je iz skupine fantov k dekletom, in šepnil Anki: »Začni, začni vendar! Reci: Katera je dobila?«

»Katera je dobila?« je zašepetala Anka, da je niti Janez — Tine, ki je stal tik ob njej, ni razumel. Vsa rdeča je bila v obraz, glavo je sklanjala, ko da hoče skriti svoj obraz pred gledalci. Tine se je prijel za čelo. Curkoma mu je lil pot po licih. »Tak reci: Mina je prva!« se je obrnil k Rozi.

»Mina je prva!« je neslišno šepnila Roza. Menda ni niti šepnila, le ustnici je premaknila.

»Merimo!« je namesto Anke vzklil Tine.

Anka se je sklonila in merila, merila, merila s predpasnikom. Merjenje je dobro zadela, le besede ni mogla spraviti iz sebe.

»Majda je prva!« je šepnil Tine.

Anka ni ponovila besed.

»Ah, tale Majda!« se je negotovo in tiho, tiho izvil iz ust nekaterim dekletom. Druge so pozabile na naučene besede.

Na Tineto se je videlo, v kaki stiski in zadregi je. Pogledal je proti bratu, ko da mu hoče pomigniti, naj spusti zastor. Ko v vročici je z očmi prosil fante, naj pristopijo. Ko s prošnjo za pomoč je zabegal njegov pogled po mestni gospodi.

Fantje so pristopili, niso bili tako zmedeni in leseni kot dekleta. Tineto obraz je prešinil žarek upanja. Pristopil je k Majdi in jo poprosil za pirhe.

Metki je glas nekoliko drhtel. Cutila je na sebi stotero pogledov, gospoda tik ob odru jo je poživila z očmi. Premagala je strah, že zaradi Tineta je skušala govoriti pogumno in naravno.

Tine ji je napeto in proseče zrl v oči. Videlo se mu je, koliko pričakuje od nje in kako mu ob njenih besedah raste pogum.

Sele ko je odhitela Majda v hišo in je nastopil Gašper, se je posrečilo pomiriti vzklike in

čudenje med gledalci. Z odra ni bilo do tedaj čuti zaradi vzklikov in zaradi glasnega mirenja skoraj nobene besede, vsaj razumeti je ni bilo mogoče. Ankine in Rozine zadrege, niti Tinetevega vznemirjenja med gledalci ni nihče opazil.

Tineto je odleglo, skrb je zginila z obraza.

Gašper je oblastno nastopil, rožljaj je z denarjem v hlačnih žepih, stal sredi odra, prezirljivo gledal fante in dekleta, obrnil vso pozornost gledalcev nase in čakal, čakal, da nastopi popolna tišina med gledalci. »No, dekleta, pirhov, pirhov!«

Tisti hip je vzklil nekdo med gledalci: »Začnite od kraja! Nismo vsega slišali!«

In vsi, ki so se zavedli, da so začetek preslišali, so pritrdili.

In zopet so morali miriti razsodnejši in gospoda.

Na odru se je opazilo, kako vznemirja igralce zahteva po ponovnem začetku. Le Gašperja niso zmedli kliči. Bahato je rožljaj z denarjem, oblastno in široko razkoračen je gledal igro deklet in čakal, čakal, da se gledalci pomirijo. »Kaj se igrate kot otroci?« je zbadal.

Anka mu je plaho, ali glasno odgovorila, Janez ji je hitro segel v besedo.

Plahost in vznemirjenje sta bila premagana. Igra je tekla, tekla gladko in nemoteno. Ob samozavestnem Gašperjevem nastopu, ob prečiščenih Janezovih besedah, ob pojavi Tončka so se oju-načila dekleta, fantje ob študentih niso čutili zadrege.

Na stečaj odprte oči so strmele izpod kozleca na oder; ljudje so odprti ust lovili besede in pazili, da katere ne preslišijo. Tončkove besede so spremljali z burnim smehom in glasnim odobravanjem. Včasih je moral sredi stavka nehati, sicer bi ljudje znova zahtevali, da ponovi, kar so preslišali med smehom. V presledkih je kremžil obraz, kar je izzivalo še burnejši smeh ko njegove besede.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; štetovanjski oglas 3 din. Debelo tiskane naslovpne besede so računane dvojno. Najmanjši anekdota ali mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonaka, 3 mm visoka petinast vrtica po 3 din. - Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamka.

Službe

Brivski pomočnik
dobi stalno službo v
Smartnem ob Savi št. 64.
Moste.

Sobe

Oddaje:
Opremljeno sobo
oddam. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 9107.

Kupimo

Buteljke
kupi po najvišji cenli.
Medarna, Ljubljana, Zl-
dovska ul. 6.

Poizvedbe

za živali

Prosim vsakogar,
kdor kaj ve za konja
fuksa, starega 7 let, z
malo bulo na prsih, žig
št. 285. Oddan je bil pla-
ninski diviziji v Straži-
šče pri Kranju. Sporo-
čila proti nagradi na:
Ravnikar Marijo, Ljub-
ljana, Tyrševa c. 47 b.

Živali

Papigice

krasne, mladiče in od-
rasle, po 15 L. odprodam.
Krakovska ul. 21.

Stanovanja

Jstejo:

Dve dijakinji

iz dobre družine, iščeta
v Ljubljani s 1. julijem
t. l. stanovanje s hrano
pri skrbni družini. Po-
nudbe takoj na oglasni
oddelek »Slovenca« pod:
»Dobra oskrba št. 9141.«

Pellicerie
Ingrosso
ditta

Pohištvo

Pohištvo

in drugo v Sloveniji za-
menjamo za isto v Sr-
biji. Natančne informa-
cije pove Kristina Tešić,
Gradač, Bela Krajina.

Samsko spalnico

rabljeno, prodaja Krže,
pohištvo v Ljubljani —
Prečna ulica 6.

Krznarstvo na
debelo
trvdka

Ottorino Sapelli

ogni tipo di pelli per
pellicerie nazionali
ed estere.
Ingrosso.

Milano

Via Durlini 14 — Telefono 77-277

Couche - Zofe
fotelje
otomane

solidno in poceni

DANILO PUC

tapetnik

Ljubljana, Slomškova 9.

Telefon št. 35-71

Posestva

»REALITETA«
posestna posredovalnica
v Ljubljani je samo
v PRESERNOVI UL. 54,
nasproti glavne pošte.
Telefon 44-20.

Prodajam — kupujem

hiše, vila, parcele, pose-
stva, njive in travnike v
mestu in na deželi. Zaječ
Andrej, realiteta pisar-
na, Ljubljana, Tavčarje-
va ulica 10.

Razno

Monograme za robce
in perilo, gumba, gumb-
nice, entel, ažur, predtisk
izvršimo takoj. Tamburira-
nje oblek, vezanje perila.

Matek & Mikeš
Ljubljana, Franciškanska ulica
nasproti hotela Union

Skladišče

večje, v mestu, ki je
prostorno in hladno ter
svetlo, iščem. - Ponudbe
upravi »Slov.« pod »Pi-
jače v steklenicah« 9130.

Zdravilna zelišča

raznih vrst prevzemam v
večjih količinah za izvoz.
Ponudite v vzorci in ceno.
Grom Joža, Ljubljana

Cercasi per Provincia di Lubiana
rappresentante introdotto ramo
medicinali con organizzazione propaganda
medica per specialità medicinale. Ne-
cessitano referenze dettagliate.

Cassetta 239 M. Unione Pubblicità Italiana - Milano

Iščemo zastopnika za Ljubljansko
pokrajino, vpeljanega v medicinski
stroki za organiziranje zdravniške
propagande za zdravilsko specialiteto.
Potrebne so podrobne reference.

Dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma,
oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih
v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij.
Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so
dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenjeno postajo

Inserirajte v „Slovenca“!

ČETRTI GOST

Roman.

»Saj res, dežnik,« je dejal, ko da bi bil pričakoval, da je padlo nekaj povsem drugega. »Ne, ni moj. Mislim, da je od koga tam zgoraj.«

Naglo se je ozrl na zaprta vrata, kjer je bilo stanovanje gospoda Feliksa Heya. Nato si je prelozil brisalko čez drugo roko in spregovoril z jasnim, a ne preveč prijaznim glasom:

»Stikalo za elektriko na stopnicah je tamle. Prosim, da luč ugasnete, ko odidete. Hvala!«

Ko je že hotel oditi, pa ga je Murcija vprašala:

»Ali je gospod Hey doma?«

»Seveda je.«

»Mogoče veste, ali je kdo pri njem?«

»Mislim, da je,« je odgovoril ta možki in nadaljeval: »Ta večer je bilo tam zgoraj vse tiho. Že več ko uro dolgo nisem slišal nobenega glasu. Spočetka ni bilo tako. Prej so se ondaj zmeraj smejali in ropotali kakor divjaki. Topotali so po tleh, kakor bi plesali kak indijski ples. To je bil pravi pravcati peklenjski hrup... Ne morem si misliti, kako da so zdaj ti ljudje...«

A kakor da bi bil že preveč povedal, je mahoma utihnil in zaprl vrata za seboj.

Sanders je pogledal dekleta. Nato je šel do zadnjega nadstropja in je pritisnil na zvonec pri vratih Feliksa Heya. Zvonec je tako glasno zabnel, kakor da bi moral zbuditi vse ljudi v hiši. Pa se ni nihče odzval na zvonjenje. Ko je Sanders nekoliko počakal, je prijel za kljuko. Potem je zaklical Murciji, ki je bila ostala v drugem nadstropju:

»Gospodična, sicer ne vem, kaj bi se bilo zgodilo, a dozveva se mi, da tukaj nemara ni vse, kot bi moralo biti. Vrata so odprta. Jaz bom šel noter, vi pa, prosim, ostanite spodaj, dokler vas ne pokličem. Samo to mi še povejte, česa se bojite in kdo mislite, da je notri?«

»Moj oče!« je odgovorila ona.

Sanders je vstopil v stanovanje. V pred-sobi, ki je bila pokrita z debelo, temno preprogo, so gorele vse luči. Stene so bile oblo-žene s krasnim opažem. Ko so bili spodnji dve nadstropji spremenili v pisarne, pač lastnik te stavbe ni imel srca, da bi bil uničil ta opaž v mansardi. Sanders je stal nekaj hipov sredi tega nepričakovane razkošja in je prisluškoval enakomernemu padanju deževnih kapelj. Potem se je obrnil, da bi si ogledal sobe.

Pred njim so bila trojna vrata. Na drugi strani je bila majhna kuhinja z odprtimi vrati, kjer ni bilo žive duše. Sanders je dvakrat zavpil: »Halo!« pa se ni nihče odzval. Odprl je prva vrata in je vstopil v veliko sobo z okni na cesto. Koj je sprevidel, zakaj se mu ni nihče oglasil. V razkošno opremljeni in z bogatimi slikami okrašeni sobi je okrog mize sedela četvorica oseb, ki so bile v čudni nepremični drž. Na spodnjem koncu mize je sedela lepa, mlada dama v večerni, praznični obleki. Glava se ji je bila povesila na ramo. Ob drugi strani mize je sedel star gospod belih las. Nasproti njega je sedel gospod srednjih let. Na glavnem sedežu pa je bil velikanski, debel človek z izrazom sladostnega na obrazu, ki so mu glavom obkrožali bujni, rdeči lasje. Videti je bil kot človek, ki mu je v prvi vrsti mar uživanja; bil je za glavo večji od ostalih.

Spodaj na ulici se je ustavila kočija. Brez dvoma jo je bila naročila ta družba za mizo. Ali so bili vsi mrtvi?

Kazalo je, da ne. Že na pragu je bil Sanders zaslišal čudno sopihajoče dihanje. Brž je pristopil k ženski, ki je imela eno, s prstani okrašeno roko iztegnjeno, da bi pri-jela šilce koktejlja. Prijel jo je za roko in žila ji je burno utripala, in sicer po sto dvajsetkrat v minuti. Po koži so se ji bile pokazale črnkaste maroge. Bila je zastrupljena. Sanders ji je kanil kapljico v oko in je kot videl, kaj je vse to pomenilo. Zenica je bila tako velika, da je zavzemala ves prostor v očesu. Sanders je brž pregledal še ostale osebe in vse so bile videti zastrupljene z nekim narkotičnim sredstvom, z mamilom hujše vrste. Največja nevarnost je pretela staremu gospodu sivih, razmršenih las. Njegova glava učenjaškega izraza je visela nad mizo in dihal je tako sunkovito, da se je pršil pepel na pepelniku. Tudi gospod sred-njih let je bil omamljen, vendar je kazalo, da še ni v nevarnosti. Celot v tej čudni drž-i je bil videti dostojanstven. Sandersa so zlasti osupnile njegove lepe, bele roke, na katerih je bil mezinček skoraj tako dolg kakor prsta-nec. Pred starim gospodom je stalo šilce kok-tejlja, pred mlajšim pa šilce, kjer je bil whisky.

Ko je Sanders zdravniško pregledal te tri osebe, se je obrnil k četrti, k debelemu, orja-skemu človeku z rdečimi lasmi. Ta je bil mrtev! Sanders je kmalu spoznal, kaj je po-zvrčilo njegovo smrt.

Smrt je bila nastopila nekako pred uro in sleherni zdravniški pomoč je bila zaman. V tem hipu je bilo važno le to, da bi brž dobil telefon, da bi obvestil policijo in dobil rešilni voz, da bi one tri osebe prepeljal v bolnišnico. Sanders se je ozrl okoli in je opazil v nekem kotu telefonski aparat. Brž je vzel slušalko in dobil številko, a koj je spoznal, da je bila vez pretrgana.

»Doktor Sanders,« je zaslišal glas Murcije in kako so stare podnice zaskripale pod debelo preprogo. Da Murcija ne bi videla tega čud-nega prizora za mizo, je Sanders odhitel v predsobo in je zaprl vrata za seboj.

Murcija je bila vsa prepadena.

»Nisem mogla več strpeti tam spodaj,« je dejala, »ali je moj oče...?«

»Pomirite se! Kakšen pa je bil vaš oče? Ali je velik in debel? Ali ima rdeče lase?«

»Ne, ne! To je gospod Hey! A kje je moj oče? In kaj se je tu zgodilo?«

»Če je vaš oče tam notri, potem se vam ni treba razburjati. Tam v sobi je več oseb, ki so vse omamljene z nekim hudim mamilom, vendar ni nihče v nevarnosti. Kakšen je vaš oče?«

»Moj oče? Kako bi ga vam opisala? Lep je. Hitro bi ga spoznali po tem, ker sta mu mezinca prav tako dolga kot prstanca. Lepo vas prosim, pustite me v sobo!«

Sanders je stal pred vrati, da bi ji za-branil vstop.

»Gospodična Blystone, vaš oče je res tam notri in ponavljam vam, da so vsi le omam-ljeni, rekli bi — zastrupljeni — nemara z beladono ali atropinom. A samo eden od njih je mrtev, in sicer... Hey. Brž jih je treba prepeljati v bolnišnico. Ne vem, kako bi pri-šel do telefona? Dovolim vam v sobo, a le tako, da ne boste delali hrupa. Ali ne boste?«

»Ne bom, niti šrnčila ne bom,« je odvr-nila čez čas Murcija. »Mirna bom. Torej je gospod Hey zastrupljen?«

Sanders je bil že zunaj. Spotoma je vzel dežnik. V svoji zmedenosti je pozabil Murciji povedati, da Hey ni bil zastrupljen, ampak je bil usmrčen z bodljajem v ledja, in po rani sodeč je kazalo, da je bil bodljaj izvršen z nekim ostrim predmetom.